

AJUNTAMENT DE POLLENÇA

Batle

Miquel Àngel March i Cerdà.

Regidor de Cultura

Miquel Àngel Sureda i Massanet.

Codirectors del Museu de Pollença

Aina Aguiló Bennàssar i Andreu Aguiló Díaz

EXPOSICIÓ

IT'S TIME TO OPEN THE BLACK BOXES!
Del 14 de julio al 30 de septiembre 2018

Artista

Danae Stratou

Comissariat

Inés Muñozcano - Busy Thinking

Coordinació

Aina Aguiló Bennàssar / Andreu Aguiló Díaz

Producció

Ajuntament de Pollença

Muntatge - Instal·lació tècnica

Ferran Pascual
Personal de l'Àrea de Serveis de l'Ajuntament

Retolació

Julia Homar

Danae Stratou Studio

Tècnic audiovisual
Studio19st - (Vasilis K. Kountouris / Costas I. Bokos)
Assistència tècnica
Konstantinos Christodoulakis
Assistent de l'artista
Alexandra Kostakis

CATÀLEG

Producció

Ajuntament de Pollença

Coordinació

Aina Aguiló Bennàssar / Andreu Aguiló Díaz

Texts

Inés Muñozcano
Yanis Varoufakis

Fotografia

Joan Sastre
Marta Moriarty

Revisió lingüística

Teresa Cànaves

Traduccions

TRADUE Translation Services S.L.
Teresa Cànaves

Disseny i Maquetació

Ramon Giner

Impressió

Bahía Indústria Gráfica

IT'S TIME TO OPEN THE BLACK BOXES!

DANAE STRATOU

Ajuntament
de Pollença

MUSEU DE
POLLENÇA

Ombra i nit és el silenci; dia i llum la paraula.

Konstantinos Kavafis

La comunicació és un factor indispensable dels éssers humans, potser no imprescindible com ho són l'aire, l'aigua o l'aliment, però la paraula és essencial per a l'evolució de la humanitat. És tan important que allò que no pot nomenar-se no existeix. Existeix, perquè és nomenat. La paraula millora la vida de la humanitat.

El primer acte de comunicació humà comença amb el plor, que pot expressar por, dolor o malestar, fam o set, fred o calor, son o estrès. Amb el temps els infants s'expressen amb les paraules.

El món i la vida comencen amb les paraules. Amb elles pronunciam frases i comunicam pensaments, necessitats, anhels, sentiments, percepcions, vivències. Les paraules confirmen la diversitat, la individualitat, l'alteritat, la consciència.

Sense el llenguatge és impossible pensar. El pensament culmina amb la paraula. Som creadors i portadors de tot allò que expressam amb la paraula.

Aquesta exposició ha comptat amb la participació de la ciutadania. Al llarg de dos mesos hem pogut aportar paraules que per a cada persona representen una preocupació actual. En total seran cent les paraules triades amb la consigna que, amb cada una d'aquestes paraules, hem de celebrar les nostres fortaleses i superar les por i limitacions.

Que s'obrin les caixes amb tot allò amagat, secret i opac i s'omplin de futur, esperança, cultura, justícia i llibertats.

Aprofitam aquestes línies per expressar el nostre agraïment a la reconeguda artista grega Danae Stratou que ha volgut acceptar el repte de la instal·lació d'estiu a l'església del Convent de Sant Domingo de Pollença.

Un any més Pollença pot gaudir d'una instal·lació que ens acosta al que es fa a d'altres contrades. De fet aquesta exposició ja s'ha presentat al públic en quatre ocasions, una a Àustria, dues a Grècia i una altra a París. A cada una d'elles, els ciutadans han dit quines són les seves por i anhels. Cada una de les exposicions és distinta perquè malgrat ser quatre països europeus, propers els uns als altres, són alhora diferents i també ho són els moments en què s'han fet.

Per tant, volem donar les gràcies a totes les persones que han participat, al llarg d'un termini de dos mesos, en l'aportació de paraules, d'entre les quals s'ha fet la tria que apareix en aquesta exposició. Aquestes paraules es presenten en tres llengües, català, castellà i anglès, i les cent primeres són les que podem veure.

Per acabar, (Vull convidar) convidam totes les persones, d'aquí o de fora, no només a entrar i veure aquesta exposició, sinó també a reflexionar en allò que l'artista ens proposa, en una obra valenta, compromesa i audaç. Esperam que us agradi. Gaudiu-ne!

Miquel Àngel March Cerdà
Batle

Miquel Àngel Sureda Massanet
Regidor del Museu

Paraules _____
9

Aina Aguiló Bennòssar | Andreu Aguiló Díaz

El temple de les veus _____
13

Inés Muñozcano

It's time to open the black boxes! _____
21

Yanis Varoufakis

It's time to open the black boxes! _____
30

Danae Stratou

Short biographical note _____
64

Textos en castellano _____
78

English text _____
95

APECTE
AIRE
ALTRUISME
AMBICIÓ
ANIMALS
EQUILIBRI
BELLESA
COMENÇAMENT
FRONTERES
CALMA
CAPITALISME
CENSURA
CANVI
INFANTESA
CLIMA XXX
COMPASSIÓ
CONFIANÇA
CORRUPCIÓ
PUNYAL
DEMOCRÀCIA

Paraules

Aina Aguiló Bennàssar | Andreu Aguiló Díaz

Co directors Museu de Pollença

Pollença, juny 2018

Ara ja fa molts anys, quan les meves dues filles eren petites, vàrem començar una plagueta a la qual vàrem anomenar el *llibre de les paraules boniques*. Cada nit abans d'anar a dormir cadascun escrivia, o deia, una paraula que anotàvem a la columna corresponent a cada un de nosaltres. La quarta columna era per la data.

Record moltes d'aquelles paraules que encara avui em ressonen i m'enganxen a la boca el gust agre dolç i estrany de felicitat i malenconia que provoquen els records. *Ornitorrinc, saturn, astronauta, putxinel·li, estel, vampir...*

Ara l'artista grega Danae Stratou i la seva instal·lació m'han tornat al vell record de la plagueta familiar i de la importància de les paraules. Mir els llistats de les paraules rebudes en la convocatòria participativa per a la nostra exposició i en un remolí de lletres moltes més paraules s'acumulen davant meu i les faig meves.

Algunes d'elles en provoquen de noves, *infantesa, temps, records, felicitat, por*.

La instal·lació *It's time to open the black boxes* i el recorregut per les seves paraules ens planta davant d'un mirall on la contemplació de nosaltres com a membres d'un conjunt ens produeix una certa satisfacció pel reconeixement de les paraules comunes i ens incomoda per algunes de les paraules dels altres. *Tolerància*. Finalment, ens colpeja amb la seva veritat. Les paraules no menteixen. La seva utilització, combinació i instrumentalització, sí.

La política necessita de paraules noves i del seu ús. Europa, el vell continent, el món, el vell planeta, han de renovar el seu vocabulari i els seus ciutadans hem d'exigir l'ús efectiu de velles paraules massa poc o gens emprades, com ara: *Solidaritat, honradesa, informació, transparència, amor*.

Com deia Baudelaire respecte a la crítica, aquesta ha de ser *passional, política i parcial*. L'art segurament també necessita aquests condiments. El fi últim de la bellesa no ens pot fer traïdors al compromís. Vivim en un temps on el silenci ens pot fer partíceps de la injustícia i del mal. Sempre ha estat així, però ara pot ser més evident que mai.

Els desequilibris socials, la pobresa, la injustícia, la insolidaritat, la mentida o la manca d'escrúpols són tan evidents i visibles que l'art no en pot fugir ni abstenir-s'en.

Molts dels treballs de la Danae Stratou ens recorden aquest deute moral. Ella presenta la bellesa embolicada de compromís/denúncia de moltes coses que no van bé i que, si no s'hi posa remei, ens poden portar en un temps no tan llunyà a sofrir un col·lapse a nivell global. Fins ara tots els *accidents*, que són molts, ho són a nivell local i això dona encara un cert marge de tranquil·litat a cada un de nosaltres però els símptomes són evidents i no podem mirar cap a una altra banda, s'han d'evitar futurs cataclismes.

Es hora d'obrir les caixes negres, abans del daltabaix i pot ser, només pot ser, el podrem evitar.

La Grècia Clàssica va donar nom a infinitat de coses, accions, sentiments, emocions o a qualsevol cosa que tenia a veure entre l'home i el seu entorn. De fet les paraules atorguen existència a tot. L'innominat no és. La Grècia moderna molt recentment ens ha posat al davant de paraules que ja coneixíem però que utilitzàvem poc com: *crisi, fallida, estafa, poble*. Na Danae, sensible als batecs socials, al clam dels desheretats, ens recorda que no deixem d'emprar paraules com *corrupció* o *justícia* i que no conjuguem la paraula *oblidar*.

DIGITAL
DIGNITAT
EDUCACIÓ
EGO
EMPATIA
ENTORN
ENVEJA
FRACÀS
FALSEDAT
FAMÍLIA
FANATISME
FEIXISME
POR
FLUX
BOSCS
LLIBERTAT
FUTUR
GENEROSITAT
GLOBALITZACIÓ
ODI

El temple de les veus

Inés Muñozcano

Busy Thinking

Pollença, juny 2018

Estam a una sala d'exposicions dedicada a l'art contemporani, l'arquitectura de la qual revela que, en el segle XVII, fou construïda com una església de l'orde dominicà.

El 1216 Sant Domingo fundà una comunitat amb diversos ideals i la intenció de funcionar amb un sistema democràtic horitzontal i de cohesió per part de tots els seus membres. Per això era necessari prendre el pols a la vida i a l'activitat locals, de manera que cada tres anys es feien uns "capítols generals" de caràcter assembleari. Amb tot això, tot i aquesta marcada voluntat democràtica i de ser de les més intel·lectuals, l'Orde dels Predicadors sovint s'ha mostrat intolerant al llarg de la Història, i la seva vinculació amb la Santa Inquisició (les meves disculpes per remuntar-me tan enrere) és un fet irrefutable. Potser l'antiga església de Pollença en la qual ens trobam representa aquestes confrontacions internes i els esforços frustrats d'un sistema "des de

baix cap a dalt" que volia funcionar amb principis de diàleg i responsabilitat.

Som a Mallorca, on la primera llengua és el català i on el conflicte amb Catalunya, entre els diversos que ocupen l'Estat espanyol (corrupció, mocions de censura, justícia o sistema de pensions) és especialment sensible. Respecte d'aquesta situació, els bàndols s'extremen a tot el país i l'espai del diàleg segueix essent, inexplicablement, difícil de trobar. A nivell local, les veïnes i veïns de l'illa conviuen amb unes dinàmiques pròpies.

Som a Europa, un continent marcat des de fa una dècada per crisis polítiques i econòmiques, on s'ha dit als joves que l'educació consisteix només en aconseguir una feina i on poder-se comprar un lloc per viure resulta impossible. Els mil·lennistes, la meua generació, vivim en el terreny ideal per recollir un estat d'ànim amortit pels mitjans: hem crescut orientats a estudiar, treballar i perpetuar un model que els nostres pares assoliren amb molta revolució. Això no obstant, davant un panorama desolador en el qual no vull aprofundir massa, que gairebé no varia al llarg del continent i que opera amb valors corruptes, proteccionistes, xenòfobs, masculistes i no ecològics, la societat reacciona i, tot servint-se amb habilitat de les xarxes socials, dinamitza l'opinió pública i insisteix en els valors d'obertura i inclusió. El nostre país, especialment des del 15M, és reflex d'aquesta nova era en la qual la participació ciutadana floreix i els moviments de masses estan emergint novament.

On era fa un any, en canvi, és a Atenes, visitant la controvertida edició de *documenta 14* i on em vaig trobar amb Danae Stratou en persona per primera vegada. La nostra trobada fou per a mi una fortuna, parlarem d'art contemporani, afavorides per l'exposició internacional que em portà fins allà, i de política, perquè per a ella la vida ho és. Vaig comprendre la serietat del treball de Stratou i la seva gran capacitat per influir en el debat polític, que reflectia tots els camps de la contemporaneïtat i la percepció que les persones tenen del seu entorn.

I una cosa ens portà a una altra, concretament al seu estudi. Un espai amb vistes en el qual treballar, plagat de documentació de les seves obres i de caixes, cent, que alhora contenien caixes. Danae ens parlà en profunditat del seu projecte de les *black boxes*, una instal·lació composta per 100 caixes d'alumini que s'activen amb la veu de les persones i que ha itinerat, des de la seva inauguració a Atenes el 2012, a Krems (Àustria, 2016) i a París (França, 2017), tot traient a la llum les inquietuds que ocupen la gent dels diferents llocs en els quals s'ha exposat.

Aquest treball, sòlid i mutable alhora, és en si mateix una pràctica democràtica avançada que necessita de la participació ciutadana per dur-se a terme. En els mesos previs a la presentació de la instal·lació, cada vegada que s'exposa, es demana a la gent que proposi de manera individual una paraula que manifesti què representa per a ella una amenaça

o què li dona esperança. D'entre les paraules recollides se'n trien cent, les més representatives, que s'insereixen en petites pantalles de vídeo, una dins cada una de les cent caixes. La participació activa del públic en el procés creatiu fa variar l'obra d'una exposició a una altra, d'un país a un altre, d'un any a un altre, i assenyala les particularitats de cada temps i lloc, però també treu a la llum les coses que hi ha en comú.

La resta és història: naturalment aquesta instal·lació artística s'havia de presentar a Espanya, per un costat per donar suport a l'exercici democràtic local, i per l'altre per completar-se a si mateixa com a projecte amb les reflexions d'un país que fou pioner en unes crisis de les quals no acaba de sortir. Des de la feina de comissariat de l'exposició, la major sorpresa i molt grata ha estat el compromís cívic de tota la gent que ha aportat una paraula al projecte. Quan sabem que la nostra opinió serà escoltada i valorada, quan l'artista ens considera individus adults i responsables, les persones ens prenem el nostre dret a opinar molt seriosament: aquí les caixes monitoren el nostre parer sense intermediaris, com una forma d'alliberament de les nostres veus apagades – poder-nos expressar amb tal llibertat és quelcom extraordinari. Consider aquest tot una troballa de la investigació entre art, democràcia i acció política: triar una única paraula pot ser tot un desafiament i, no obstant això, no n'hi ha ni una que sobri o que sembli proposada en va, és evident que darrera cada una hi ha una reflexió més o menys profunda.

En aquestes altures es pot haver assumit que el títol de l'exposició al·ludeix a les caixes negres dels avions: els cofres que registren i retenen tota la informació relativa a la màquina i al seu pilotatge. Aquestes caixes s'obren generalment després d'una tragèdia, per tal de descobrir què és el que fallà i intentar evitar que la situació es torni a repetir. Si bé les cent caixes que formen part de l'exposició representen la societat, la informació que contenen és igualment preciosa: es tracta de la veu de la gent, de les seves inquietuds i desigs. És necessari que aquestes caixes s'obrin amb cura per tal que les idees es comparteixin i es valorin. Ha arribat, per fi, el moment de fer-ho.

En destapar les caixes, en rebre els missatges que la gent ens vol fer arribar, apareixen principalment dues reflexions. La primera és que les paraules, amb el temps, canvien i adquireixen significats. Moltes de les presentades tenen un sentit estrictament contemporani, existeixen en el context polític i social en el qual ens trobam. Em referesc a reflexions que van, per exemple, des de qüestions mediambientals, a d'altres que al·ludeixen directament a la política nacional. Són paraules com *independència*, *postveritat* o *groc*, aquesta darrera simbolitza l'alliberament dels presos polítics catalans: una connotació nova per a una paraula eterna. D'haver sortit cinc anys enrere aquestes paraules tendrien un significat completament distint, fins i tot és possible que no tenguessin sentit. Una troballa més d'aquest treball en desenvolupament.

La segona és que moltes de les paraules m'han semblat proposades per gent propera a mi, per les meves amigues, ma mare o per mi mateixa. He sentit que coneixia íntimament els qui les proposaven perquè en les seves pors i il·lusions m'he vist reflectida a mi i la meua comunitat més pròxima. Es confirma així que, en el fons, en el més bàsic del nostre ésser, tenim uns pilars comuns i compartim les mateixes inquietuds, els mateixos temors i desigs. Parl de *família, enveja, resiliència, llibertat*.

És un honor portar al Museu del convent de Sant Domingo, a Pollença, *It's time to open the black boxes!*, una instal·lació d'art contemporani de l'artista Danae Stratou. És sobrecol·lidor que la planta basilical d'aquesta església barroca albergui avui una obra tecnològica, que ho és tant que en tot el seu procés se serveix de plataformes digitals: des d'Internet per a la participació popular fins a dispositius electrònics per a la instal·lació final.

Avui, aquesta seu reconvertida a la fi acull una proposta participativa, com la voldria Sant Domingo, i en tres idiomes, en la qual catalanoparlants, castellanoparlants i anglòfons siguin escoltats, traçant així una nova comunitat transeuropea, reflexiva, participativa i tolerant.

IL·LUSIÓ
HUMANITAT
IGNORÀNCIA
IMMOBILISME
IMPOTÈNCIA
IMPUNITAT
INCLUSIVITAT
INDEPENDÈNCIA
INDIFERÈNCIA
INDIVIDUALISME
INSEGURETAT
INTEGRITAT
INTOLERÀNCIA
INVOLUCIÓ
ILLA
JUSTÍCIA
RIALLA
MENTIDES
LLUM
SOLEDAT

AMOR
MÀGIA
MANIPULACIÓ
MEMÒRIA
DINERS
MORAL
NACIONALISME
OCEÀ
PLÀSTICS
POSTVERITAT
PODER
PURESA
RECONeixEMENT
REFLEXIÓ
REFUGIATS
REPRESSIÓ
RESILIÈNCIA
RESPECTE
SENSIBILITAT
VERGONYA

It's time to open the black boxes!

Yanis Varoufakis

Atenes, juny de 2018

Sovint la ignorància és el preu que hem de pagar per viure millor. No necessit saber com funciona el meu telèfon per beneficiar-me del seu ús. L'únic que vull és que quan marqui el número de na Danae, soni el telèfon de na Danae. Com funciona la màquina és irrellevant per a mi sempre que la cridada es faci correctament.

En termes d'enginyeria, acab de dir que, per a mi (com per a la majoria de persones), el meu telèfon és una **caixa negra**: un dispositiu amb un funcionament intern opac; un sistema que misteriosament converteix *accions* (per exemple, que jo marqui un número determinat) en *resultats* (el telèfon de na Danae sona).

No totes les caixes negres són realment negres. El meu telèfon, per exemple, funciona de manera misteriosa per a mi, però no per als enginyers que dissenyaren i construïren el seu prototip. Per a ells, no es tracta d'una caixa negra en absolut. Això no obstant, hi ha

caixes negres que són negres per a tots, fins i tot per a qui les constrüiren. Per exemple, ningú té una visió completa de com s'adopten totes i cadascuna de les decisions en una gran empresa, ni tan sols el seu conseller delegat. Els banquers mai no arribaren a comprendre realment el contingut de les obligacions de deute garantit i la varietat de derivats tòxics que produïen els seus bancs. Si portam les coses a un nivell superior, podem agafar com exemple els Estats Units. Molt sovint, el Departament d'Estat, la Casa Blanca i els comitès del Senat competents actuen sense molta coordinació entre si, però aconseguen elaborar polítiques que la resta del món reconeix com a polítiques del «govern dels EUA».

La diferència entre aquestes caixes negres (obligacions de deute garantit, corporacions, bancs, governs...) i el meu humil telèfon es resumeix en una única paraula: *poder*. No el tipus de poder associat amb l'electricitat o la força aclaparadora de l'oceà, sinó un poder més subtil: el poder de confeccionar l'ordre del dia, determinar la conversa, implantar desitjos a la nostra ànima i canalitzar el flux d'informació al llarg de l'esfera existent del poder social, per tal d'atreure'ns a la xarxa que determina com funciona i, lamentablement, fracassa la nostra societat.

El 2008, el nostre món baixà a un formiguer de múltiples, persistents i espectaculars errades de diverses "xarxes" de poder. Europa demostrà ser la baula més dèbil i, dins aquesta, Espanya, Irlanda, Grècia i Itàlia

foren les més dèbils. Això no obstant, fins i tot abans que tot això succeís, el nostre planeta s'havia sumit en una trajectòria irreversible cap a la degradació ambiental.

A aquestes crisis multidimensionals, i atesa la gran concentració de poder, és temptador atribuir-les a determinada conspiració malaltissa entre els poderosos. Ens venen a la ment imatges d'estances plenes de fum, amb mobiliari regi i homes astuts (i potser alguna dona) que planifiquen com es beneficiaran a expenses del bé comú. Això són, evidentment, il·lusions. Si cal imputar el dràstic empitjorament de les nostres circumstàncies a una conspiració, llavors es tracta d'una dels conspiradors de la qual ni tan sols són conscients que en formen part. El que a molts els sembla una conspiració dels poderosos és la propietat emergent de les xarxes tancades, de les **súper caixes negres** del poder social.

Les súper caixes negres adopten una infinitat de formes però, en essència, totes són similars: quan un polític amb informació privilegiada concedeix una exclusiva a un periodista a canvi d'oferir un enfocament concret dels fets, aquest periodista se suma, inconscientment, a una xarxa d'"infiltrats". Les xarxes de poder social controlen així el flux d'informació d'una manera que exclou, coopta i guia els seus membres individuals. Evolucionen orgànicament, com si es valgüessin de les seves pròpies forces, i estan guiades per un impuls suprainstancial que cap individu —ni tan sols el

president, el conseller delegat o les persones que mouen els fils de tot— és capaç de controlar.

La clau de les xarxes de poder és l'exclusió, l'opacitat. Si l'empleat d'un banc es troba amb informació confidencial que pot ser perjudicial per al banc, la seva denúncia mitjançant, per exemple, una filtració a la premsa, dissiparà immediatament les seves possibilitats de mantenir cert "poder" propi. No obstant això, si intercanvia aquest "secret" per informació privada que estigui en mans d'algun altre engranatge de la màquina de les finances, llavors el poder d'aquest parell generat espontàniament es multiplicarà exponencialment. Aquesta conspiració fàctica de dues persones forma posteriorment aliances, a través d'intercanvis d'informació addicionals, amb altres grups similars. El resultat és una xarxa de poder dins altres xarxes preexistents que involucren participants que *conspiren de facto sense ser conspiradors* conscients. Resulta fascinant que alguns membres de la xarxa, els qui estan poc connectats, siguin completament inconscients de la xarxa que reforcen, atesos els seus escassos contactes amb ella.

Concebuts com a "xarxes de poder", com a "conspiracions sense conspiradors", els poders fàctics amb poder per controlar les nostres vides (l'estat, les corporacions, els mitjans, els bancs, els grups de pressió organitzats, etc.) no són més que un munt de súper caixes negres: ningú entén com funcionen, ni tan sols els que les integren. Això no obstant, són just

aquests individus els qui converteixen *totes les nostres* accions en resultats socials, econòmics i ambientals. Fonamentalment, a diferència dels nostres mòbils (als quals, amb tota la legitimitat, ens pot importar un rave entendre, obrir o inspeccionar-ne el funcionament intern), l'obertura d'aquestes súper caixes negres s'ha convertit en un requisit previ per a la supervivència de la decència, d'estrats complets dels nostres congèneres humans, fins i tot del nostre planeta. Dit en poques paraules, ens hem quedat sense excuses. És, per tant, HORA D'OBRIR LES CAIXES NEGRES!

Per què ara? Per quina raó concreta? Quines caixes hauríem d'obrir? Necessitam obrir les caixes negres ara perquè el 2008 fou l'equivalent al 1929 de la nostra generació. A més, en la darrera dècada s'ha anat gestant un Harmagedon mediambiental. A diferència del meu mòbil, que funciona a la perfecció i no em dona cap motiu per voler-lo obrir, la nostra economia social mundial està rompuda, igual que el medi ambient del nostre planeta. Les súper caixes negres que porten la veu cantant des de la dècada de 1970 estan *kaput*. Sense capacitat d'autocorrecció i impotents a l'hora de reproduir les condicions per a una vida digna, aquestes súper caixes negres s'han d'obrir o ens engoliran a nosaltres, i a les generacions futures, en algun forat negre distòpic.

Com ho hauríem de fer? En primer lloc, hem d'estar preparats per reconèixer que és molt probable que siguem, cada un de nosaltres, un node a la xarxa; un

conspirador *de facto* ignorant. *En segon lloc*, i això és el geni de WikiLeaks, si podem accedir a la xarxa, com Teseu entrant al laberint, i interrompre el flux d'informació, si podem fer que la por a la informació incontrolable es filtri a la ment de tants dels seus membres com sigui possible, llavors les xarxes de poder que funcionen malament i a les quals no és possible exigir responsabilitats es col·lapsaran pel seu propi pes i irrelevància. I en aquest moment la humanitat tindrà una altra oportunitat per organitzar un fugida del seu actual carreró sense sortida. *En tercer lloc*, cal desistir de qualsevol tendència a substituir velles xarxes tancades per altres de noves.

Res d'això serà fàcil. Les xarxes respondran amb violència, com ja ho estan fent. El 2015, tot el poder de la UE va recaure sobre el poble grec per atrevir-se a desbaratar el seu poder a la xarxa, a mode d'advertència per als ciutadans d'Espanya, Itàlia, etc. que era millor romandre on eren. Quan es vegin amenaçades, les xarxes de súper caixes negres sempre es faran més autoritàries, més tancades, més fragmentades. Però això és bo.

- Es tancaran i es fragmentaran per detenir les "fractures".
- S'esforçaran més per obstaculitzar l'obertura de les seves caixes negres.
- Es preocuparan cada vegada més per la seva pròpia "seguretat" i el monopoli de la informació, i confiaran menys en la gent.

Això no obstant, com més avancin en aquesta direcció, més reduiran la seva capacitat per atraure i centralitzar el que els mou: nova informació, no contaminada i abundant, de persones que encara no han estat cooptades.

Res de tot això és nou. A la seva obra *El Príncep*, Niccolò Machiavelli, un dels primers exemples entre els consellers dels poders fàctics, aconsellà el seu príncep que no permetés mai al *popolo* albirar quins mals s'estaven gestant dins les caixes negres de la seva època. La seva fou, sens dubte, una era més innocent, en la qual encara era excusable pensar que la centralització del poder i la informació suavitzarien la migració de la humanitat cap a una societat millor. Tràgicament, el pas del temps ha destruït tal optimisme.

La centralització controlada per l'estat tengué el que es mereixia amb el col·lapse del comunisme el 1991, un gir dels esdeveniments que provocà la multiplicació i el reforç de les caixes negres de l'«altre» costat, amb la crisi de 2008 com la conclusió natural d'aquesta arrogància. Avui, enmig del pessimisme de la nostra època post-2008, i cit Slavoj Žižek, «ens enfrontam al desvergonyit cinisme d'un ordre mundial els agents del qual només imaginem que creuen en les seves idees de democràcia, drets humans, etcètera. A través d'accions com les revelacions de WikiLeaks, la vergonya —la nostra vergonya per tolerar aquest poder sobre nosaltres—, creix en ser difosa públicament».

La instal·lació de Danae Stratou va un pas més enllà d'avergonyir i exposar. Converteix les caixes negres en objectes d'art que encapsulen de forma simultània les nostres angoixes i esperances, la nostra impotència i les nostres capacitats, les nostres limitacions inhumanes i aptituds humanes. Les seves caixes obertes actuen com una incitació subversiva no només per contrarestar al mateix temps els nostres temors i els poders fàctics sinó, a més, per crear idees sobre noves formes de poder compartit i prosperitat.

---

¹«Així passa en les qüestions d'estat, atès que quan es descobreixen a temps els mals que es couen (cosa que només passa a l'home prudent), aquests es curen fàcilment. Però ja no tenen remei quan, per no haver-los advertit, es permet que creixin fins que tot el món els veu». (*El Príncep*, de Niccolò Machiavelli [1469-1527])

²El 2007, quan els servidors de WikiLeaks eren a punt d'entrar en acció, Julian Assange plantejà el mateix pensament d'una manera grollera, però succinta: «Els fotrem a tots. Rompem el món per deixar-lo obert i permetre així que en floreixi quelcom nou».

SOLIDARITAT
ÀNIMA
ESPANYOLISME
ESPERIT
ESTAT
ESTUPIDESA
TEMPS
JUNTES
TRANSPARÈNCIA
INCERTESA
INCONSCIÈNCIA
COMPRENSIÓ
VALORS
POBLE
VISIÓ
VULNERABILITAT
GUERRA
AIGUA
XENOFÒBIA
GROC

IT'S TIME TO OPEN THE BLACK BOXES! és un projecte participatiu iniciat per l'artista Danae Stratou.

Es convidaren persones de tots els àmbits de la vida mallorquina i espanyola a contribuir en aquesta exposició amb l'aportació d'una única paraula, la que expressàs millor a) el que més els espanta o amenaça, o b) el que creuen que necessita protecció urgent. L'artista revisà després totes les paraules i en seleccionà noranta-una per ser incloses a la instal·lació.

El projecte fou inaugurat originàriament a Atenes (Grècia) el 2012. Des de llavors ha viatjat a Krems (Àustria) el 2016 i París (França) el 2017. Cada vegada que la instal·lació visita una nova ciutat es reactiva el cicle de convocatòria oberta a través del lloc web, i es conviden les comunitats locals a participar. Com a resultat, quan les caixes negres s'obren a cada ciutat, revelen les preocupacions, esperances i temors locals d'una manera que tot i així aconsegueix crear vincles entre les distintes ciutats.

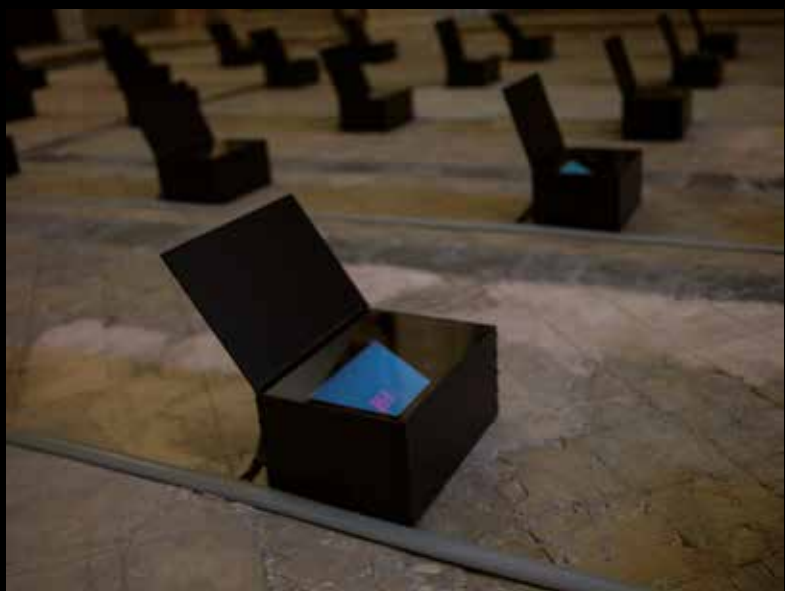
Cada paraula apareix durant uns segons abans de ser reemplaçada per un compte regressiu o ascendent, dependent del significat de la mateixa. A mesura que els números avancen (baixant fins al zero o augmentant fins a un límit seleccionat especialment), el ritme, l'estil i els sons que acompanyen la paraula s'assemblen a una bomba de rellotgeria. Quan el compte regressiu o ascendent arriba al seu clímax, cada caixa emet el so d'una explosió o d'una línia horitzontal. Aquests sons estan dissenyats per intensificar la sensació de tensió, crisi i alarma.

It's time to open the black boxes! investiga l'espai entre l'art, la democràcia i l'acció política, i se centra en com la societat respon directament (sense representació parlamentària) als problemes que l'afecten a través de l'art.

FAMILIA

171,087,533

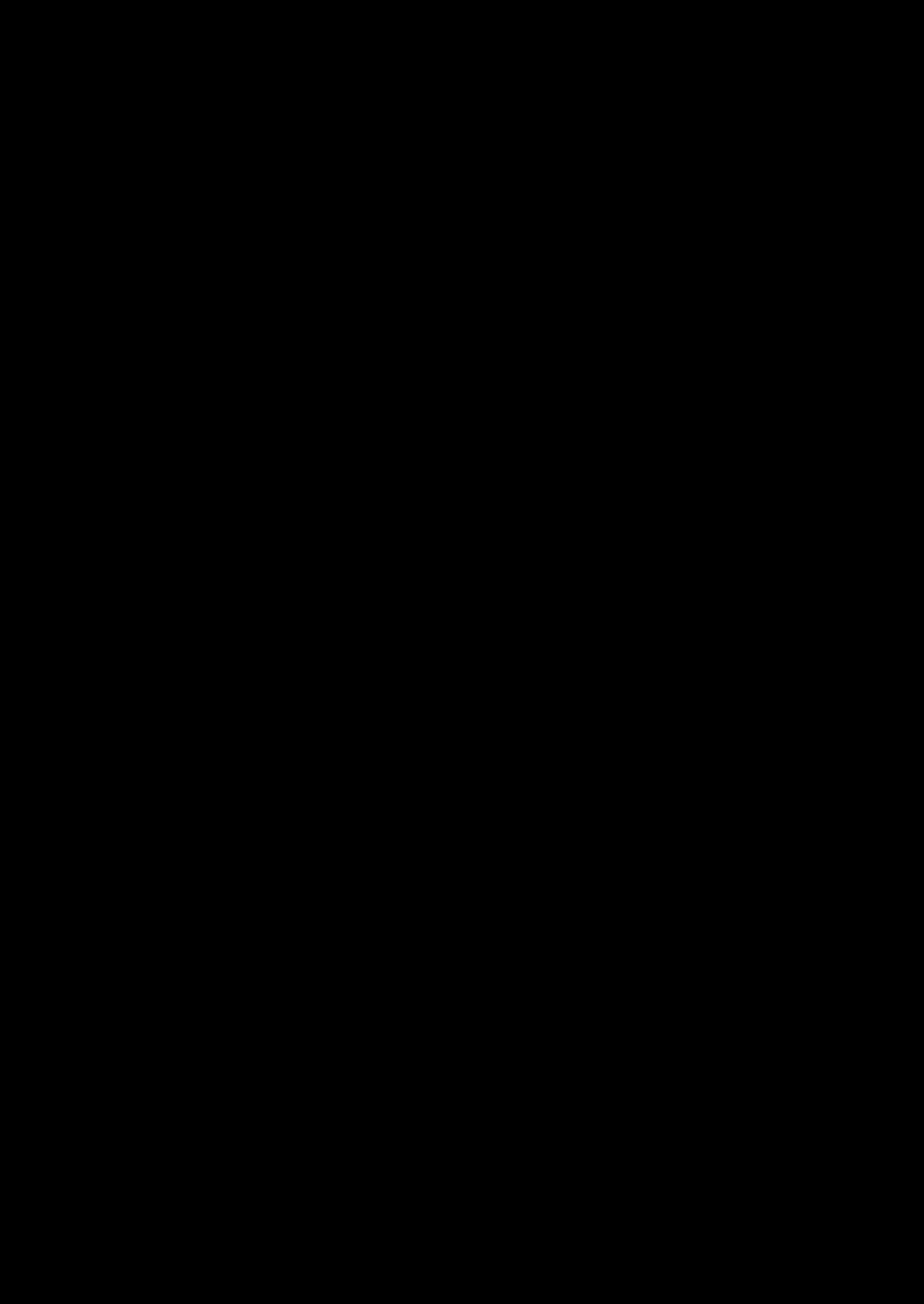

FUTURO

DANAE STRATOU

Installation artist, born in Athens, Greece.

Email: info@danaestratou.com

Websites: www.danaestratou.com | www.vitalspace.org

STUDIES

BA (Hons) Fine Art - Sculpture, Central St. Martins College of Art and Design, London Institute. London, England (1983-1988)

ACADEMIC POSITION

Adjunct Professor at the Superior School of Fine Arts, Athens, Greece:
Masters of Fine Arts Program. Athens, Greece (2007-2012)

SHORT BIOGRAPHICAL NOTE

Danae Stratou was born in Athens, Greece, studied at Central St. Martins School of Art, London Institute, acquiring her BA (Hons) in Fine Art – Sculpture, (1983-1988) and has been Adjunct Professor at the Superior School of Fine Arts (Masters of Fine Arts Degree), Athens, Greece, since 2007.

Her work consists of large-scale installations and tactile audio-visual environments. She has exhibited widely, including in the *48th Venice Biennale*, Italy (1999), the *1st Valencia Biennale*, Spain (2001), the *Bienal Internacional del Deporte en el Arte - BIDA 2005* Seville, Spain (2005), the *5th International Biennial of Contemporary Art*, Gyumri, Armenia (2006), the *1st Thessaloniki Biennale*, Greece (2007), *La Verriere*, (Fondation D' Enterprise Hermes) - Solo Show, Belgium (2010), *Istanbul - Culture Capital of Europe 2010* International Program, Turkey (2010), the *Adelaide International Festival 2012: Restless*, Australia (2012), the *Annual International show Icastica*, Arezzo, Italy (2015).

In 2010 she initiated and co-founded the non-profit organization *Vital Space*, a global, interdisciplinary, cross-media art platform addressing the pressing issues of our time.

She is one of the three members of the D.A.ST Arteam collaborative, who created *Desert Breath*, one of the largest Land Art projects on the planet, covering 100,000 m², located in the eastern Egyptian Sahara bordering the Red Sea, Egypt (1997).

Distinctions include the Runner Up Prize in the National Public Art Competition for the airport high street of the City of Austin Bergstrom International Airport, Texas, USA (2014) and the Commission's Panel Award in 18th Biennale of Cerveira, Portugal (2015) awarded to the video installation *The Globalising Wall*.

SOLO EXHIBITIONS

INSTALLATIONS

PROJECTS (selection):

2017

Upon the Earth Under the Clouds. Site specific, outdoor installation. Curator: Alexandra Koroxenidis. Aisxylia Festival 2017 & Eleusis 2021 Cultural Capital of Europe. Elefsina, Greece.
Elements. Organised by: The Municipality of Elefsina, Eleusis 2021 Cultural Capital of Europe and the P.A.K.P.A.A.'s Department of Culture. Cultural Centre Leonidas Kanellopoulos, Elefsina, Greece

2016

It's Time to Open the Black Boxes! Curator: Heidmarie Dobner. Museum-krems, organised in the context of Globart Academy 2016, Krems, Austria.

2014

The Globalising Wall: Focusing on the US | Mexico Border). University of Texas at Austin - LBJ School of Public Affairs, Austin, Texas, USA.

2013-14

Ghosts of Texas, (photographic instal-

lation). Curator: Anna Hatzinasiou. Salon de Bricolage, Athens, Greece.

2012-13

The Globalising Wall. Curator: James Pinker. Mangere Arts Centre - Ngā Tohu o Uenuku. Aucland, New Zealand.

2012

Vital Space – Istanbul. Curator: Nicholas Tsoutas. SCA Galleries - Sydney College of the Arts. Sydney, Australia.

It's Time To Open The Black Boxes! Curator: Sozita Goudouna. Zoumboulakis Galleries. Athens, Greece.

2011

The River of Life. Hellenic Ministry of Culture. Old Bath House of the Winds. Athens, Greece.

2010

Icesongs. Curator: Alice Morgaine. La Verriere - Fondation D' Enterprise Hermes. Brussels, Belgium.

2008

Breathing Circle. Curators: Areti Leopoulou & Theodore Markoglou.

Sani Festival & the Greek State Museum of Contemporary Art. Halkidiki, Greece.

Inhale, (installation and performance in collaboration with Landscape Dance Company - Ioanna Parali). Technopolis, Athens, Greece.
The Imagine Wall. Athens, Greece.

2007

Cut - 7 dividing lines. Curator: Maria Maragou. Zoumboulakis Galleries, Athens, Greece.

2005

See Through. Curator: Nadja Argyropoulou. Zoumboulakis Galleries. Athens, Greece.

2000

Breathe / Water Section. Curator: Efi Strousa. Zoumboulakis Galleries - K. Sarantopoulos Flower Mill. Athens, Greece.

1997

Desert Breath. Land Art Installation by the D.A.ST. Arteam, (D. Stratou, A. Stratou, S. Constantinides). El Gouna, Egypt.

1996

Installations, Open Studio. Danae Stratou, Athens, Greece.

GROUP EXHIBITIONS (selection):

2017

The Body, The Soul and The Place - Contemporary Greek Artists. Curators: Dr. Maria Tsantsanoglou & Dr. Syrago Tsiara. Exhibition of the State Museum of Contemporary Art (SMCA) at the National Art Museum of China within the framework of the 7th Beijing Biennial of Contemporary Art. Beijing, China.

Retrospection. Curator: Kleomenis Kostopoulos. Action Field Kodra 2017 - Arts Festival of the City of Kalamaria - Division of Culture. Thessaloniki, Greece.

Urgent Conversations: Antwerp – Athens. Curators: Bart De Baere (M HKA) & Katerina Koskina (EMST). Museum of Contemporary Art Antwerp (M HKA) & the National Museum of Contemporary Art. Athens, Greece.
Lanceurs D'Alert. Curator: Marie Lechner. La Gaite Lyrique, Paris, France.

2016

Reflections of Origin. Galerie De Compagnie, Dordrecht, Netherlands.

Borders, Barriers, Walls. Curator: Francis E Parker. Monash University Museum of Art in Melbourne. Melbourne, Australia.

2015

18th Biennale of Cerveira, "Looking At The Past To Build The Future". Curator: Margarida Leao. Cerveira, Portugal.

Icastica 2015. Artistic Director: Dott. Fabio Migliorati. Arezzo, Italy.

2014

Staging the Domestic. Curator: Anna Chatzinasiou. The Hospital Club, London, England.

2012

Adelaide Festival: *Restless - Adelaide International 2012*. Curator: Victoria Lynn. Adelaide, Australia.

Sonic Time speech/sound/silence. National Museum of Contemporary Art (EMST). Athens, Greece.

2010

Istanbul 2010 Cultural Capital of Europe: *Lives and Works in Istanbul*.

Visual Arts Director: Beral Madra.

Tophane, Istanbul, Turkey.

Politics of Art. Curator: Anna Kafetsi. National Museum of Contemporary Art (EMST). Athens, Greece.

Open Places - Markets Within Market. Curator: Harris Kanellopoulou. The City Of Aegina. Attica, Greece

2008-9

Water / Currents. Curators: Gabriel Bauret & Vangelis Ioakimidis. Thessaloniki Museum of Photography. Thessaloniki, Greece.

Art + Nature: Environment Action '08. Curator: Yannis Bolis. State Museum of Contemporary Art & The Hellenic Ministry of Public Works and the Environment. Athens, Greece.

2008

Transexperiences - Greece 2008, 798 Space. Curator: Anna Kafetsi. National Museum of Contemporary Art (EMST). Beijing, China.

Art Photo Expo Miami. Participation: Zone D & Basia Embiricos Galleries. Miami, USA.

Material Links. Curator, Iris Kritikou. MOCA – Shanghai Museum. Shanghai, China.

Open Plan 2008 - Art Athina. Curator: Bettina M. Busse. Participation: Zone-D Gallery. Athens, Greece.

Parallel City II, Outdoor installation in the context of the Thessaloniki Film Festival, Thessaloniki, Greece.

The Portrait of a Museum. Averoff Museum. Curators: Olga Mentzafou-Polyzou, Katherina Stathopoulou. Metsovo, Greece.

2007

Bare Life. Curator: Raphie Etgar. Museum on the Seam. Jerusalem, Israel.

1st Thessaloniki Biennale. Curator: Maria Tsantsanoglou. Thessaloniki, Greece.

Grey. Curator: Maria Maragou. Rethymnon, Greece.

Tashkent: East and West Crossroads. Curators: Shalva Khakhanashvili, Shahnoza Karimbabaeva. Tashkent House of Photography. Curator: Maria Tsantsanoglou. Tashkent, Uzbekistan.

Topoi. Curator: Denys Zacharopoulos. Benaki Museum. Athens, Greece.

Places in Zone D. Curator: Daphne Zoumboulakis. Organised by Zone D Projects. Loft Spaces, Athens, Greece.

2006

Nuit Blanche. Curator: Shalva Khakhanashvili. Paris, France.

Caravansarai 2006, International Forum of Visual Arts & Arts Events. Tashkent, Uzbekistan.

Scarecrow. Curators: Olga Daniylopoulou, Nico de Oliveira, Nicola Oxley. Evangelos Averof-Tositsas Foundation. Metsovo, Greece.

5th International Biennial of Contemporary Art. Curator: Maria Tsantsanoglou. Gyumri Center for Contemporary Art in collaboration with the Greek State Museum of Contemporary Art. Gyumri, Armenia.

2005

Bida 2005 - Bienal Internacional del Deporte en el Arte. Curators: Marta Moriarty, Tono Arean, Sania Papa, Christos Savidis. Locations: Macedonian Museum of Contemporary Art, Kaftatzoglio Stadium, Thessaloniki, Greece & Las Atarazanas Reales, Seville, Spain.

Caravansarai 2005. International Forum of Visual Arts & Arts Events. Curator: Maria Tsantsanoglou. Tbilisi, Georgia.

2004

Transcultures. Curator, Anna Kafetsi. The Hellenic Ministry of Culture & the National Museum of Contemporary Art (EMST). Cultural Olympiad Athens 2004, Greece.

Athina by Art. Curator: Efi Strousa. The Municipality of Athens & AICA – Greece. Cultural Olympiad Athens 2004, Greece.

Action Field Kodra 04. Artistic Director: Christos Savvides. Cultural Organization of Municipality of Kalamaria. Thessaloniki, Greece.

2002

Art Paris. Participation with Zoumboulakis Galleries, Paris, France.

Scetching out Today, Tomorrow and Yesterday. Curator: Lina Tsikouta. E. Averoff Museum. Metsovo, Greece.

2001

Passions - 1st Bienal de Valencia. Curator: Achille Bonito Oliva. Participation in main exhibition Body and Sin. Valencia, Spain.

Memories of Nature. Curator: Raphaëla Platow. Contemporary Art Museum (CAM), Raleigh, North Carolina, USA.

2000

Communications - Synopsis 1. Curator: Anna Kafetsi. National Museum of Contemporary Art (EMST). Athens, Greece.

Open 2000 - International Exhibition of Sculptures and Installations. Curator: Efi Strousa. Lido-Venice, Italy.

1999

48th Venice Biennale. Commissioner: Anna Kafetsi. Greek Pavillion. Venice, Italy.

Video Show. Curators: Dimitris Dokatzis, Ilias Marmaras. Located in the windows of the electrical supply stores on Dragatsaniou Street. Athens, Greece.

1997

Expoarte - Guadalajara '97. Participation with Ice Box Gallery. Guadalajara, Mexico.

9th International Biennale of Sculpture 1996-97: The Merit of the Dialogue – Transmutations of the Plastic Language. Curator: Bia Papadopoulou. Scyronium Museum, Greece.

Women Creators of the Two Seas - the Mediterranean and the Black Sea". Organised by: Unesco &

Thessaloniki 1997 Cultural Capital of Europe. Thessaloniki, Greece.

1994

Four Decades of Artistic Quest. Curator: Efi Strousa. Cultural Centre Costis Palamas. Athens, Greece.

PUBLIC ART COMPETITIONS & PRIZES:**2015**

The Commission's Panel Award, 18th Biennale of Cerveira, Portugal (2015). Awarded to the video installation *The Globalising Wall*.

2014

Project proposal: *AIRTHGATES*. Second prize and runner up project in the Public Artist Organization, international competition that took place in the US for the *Austin Bergstrom International Airport, Airport Entrance Project*.

ARTIST RESIDENCY:**2015**

Nirox Foundation. Artist in Residence, November (2015). Johannesburg, South Africa.

WORKSHOP:**2010**

Works and Lives in Istanbul. Istanbul 2010 Cultural Capital of Europe. Commission to design and run a workshop with young local contemporary artists. Project link: www.theforestview.org

WORKS IN PUBLIC SPACES

(Permanent & Ephemeral):

2008

The Imagine Wall. Commission. Athens, Greece.

2006

Introspec. Land Art Project. Agios Nikolaos Vineyards. Commissioned by Evangelos Averof-Tositsas Foundation in the context of Scarecrow exhibition. Metsovo, Greece.

2004

Parallel City in the context of the exhibition: *Athina by Art*. Curator: Efi Strousa. The Municipality of Athens & AICA – Greece. Cultural Olympics Athens 2004, Greece.

2003

Heliotropia. Commissioned by the Public School Buildings Organization. Primary school of Pireus, Pireus, Greece.

2002

The Breathe Wall. Commissioned by the Public School Buildings Organization. 12th Public High School, Exarchia, Athens, Greece.

2000

Earth Cubes in the context of the exhibition *Open 2000 - International Exhibition of Sculptures and Installations*. Curator: Efi Strousa. The City of Lido, Venice, Italy.

1998

Double Curve. Commissioned by Orascom Development. El Gouna, Egypt.

1997

Desert Breath. Land Art Project. By the D.A.ST. Arteam, (D. Stratou, A. Stratou, St. Konstantinidis). Construction by Orascom Development. Eastern Sahara, Egypt.

LECTURES | WORK PRESENTATIONS

(Selection):

Underground / Politics with Danae Stratou & Yanis Varoufakis. Organised by Teodora Pasquinelli. Goldsmiths University, May 5th, London, UK.

2016

FIG Bilbao Festival 2016. *Women And Art*: a Round Table discussion Moderated by Begoña Zubieta with artist Danae Stratou, journalist Miren Gabantxo, curator of the Guggenheim Museum of Bilbao, Petra Joos and, Sara González, Director of the Museum of Fine Arts of Vitoria. Plaza Del Ensanche 11, Bilbao, May 22nd European Forum Alpach

2016: Danae Stratou: *Two Parallel Realities*, a conversation with Art Historian, Lisa Charlotte Sonnberger, (Vienna, Austria). Liechtenstein-Saal, August 31st, Alpach, Austria.

Globart Talk 2016, *Art can change the World – (EX) Changing Perspectives*.

Moderator: Martin Fritz. Co-speakers: Christoph ThunHohenstein, Tomáš Sedláček, Oliver Tanzer. 25th January 2016, Vienna, Austria.

2015

The Relationship Between Contemporary Art and Museology: The production and musealization of the artwork in the digital format. My paper, "Vital Spaces: Glances from Above and from Within". In the context of the *18th Biennial of Cerveira* in Portugal.

2014

NAFTA+20: An Assessment of Intended and Unintended Effects. University of Texas at Austin - LBJ School of Public Affairs, Austin, Texas, USA. Presentation of *THE GLOBALISING WALL: Focusing on the US | Mexico Border*.

2012

Adelaide Festival. Artists week. Keynote speaker: 'Seeing into Ubiquity'

2011

National Museum Of Contemporary Art (EMST), Athens. Keynote speaker: 'The Politics of Art'

2009

Superior School Of Fine Arts, Athens. *The Globalising Wall*. Yanis Varoufakis & Danae Stratou.

2008

Brecht Forum, New York. *The Globalising Wall*. Yanis Varoufakis & Danae Stratou

2006

Queens University, Belfast. *Ten Years - Ten Projects*. Invited Keynote: Danae Stratou.

2005

University of Patras. Department of Architecture. *Desert Breath* by D.A.ST. Arteam.

2004

1st Conference for Science and Art. *Desert Breath* by D.A.ST. Arteam. Ermoupolis Cultural Center, Syros, Greece.

2001

NCSU School of Design. Invited Keynote: Danae Stratou. Raleigh, N. Carolina, USA

2000

National Museum of Contemporary Art (EMST). Invited Keynote: Danae Stratou, Athens, Greece.

1998

Central - St. Martins College of Art & Design. *Desert Breath* by D.A.ST. Arteam. London, UK.

Macedonian Museum of Modern Art. Public Art – Dual Perspectives. D.A.ST. Arteam & Costas Varotsos. Thessaloniki, Greece.

1997

Cooper Union, New York. *Desert Breath* by D.A.ST. Arteam. NYC, USA
Bartlett School of Architecture – UCL.
Desert Breath by D.A.ST. Arteam supported by a photographic exhibition of the project. London, UK
Superior School of Fine Arts. *Desert Breath* by D.A.ST. Arteam. Athens, Greece.

COLLECTIONS (Selection):

Her artworks belong to various National Museums and Private Collections and Museums in Greece, France, US, UK, and Egypt.

Icesongs² (commissioned & acquired 2012). National Museum of Contemporary Art / EMST, Athens, Greece.

Vital Space – Istanbul, (commissioned & acquired 2010). Istanbul

Painting and Sculpture Museum, Istanbul, Turkey.

Cut-7 Dividing Lines, (acquired 2007-09 respectively)

National Museum of Contemporary Art / EMST, Athens, Greece & The Emfietzoglou Art Collection, Athens Greece

State Museum of Contemporary Art, Thessaloniki Greece

See Through, Private Collection, Athens, Greece.

The River of Life, (acquired 2004).

National Museum of Contemporary Art / EMST, Athens, Greece.

Breathe, (acquired 2009, donated by Mr. F. Bobolas). National Museum of Contemporary Art. Athens, Greece.

Breathe video installation, (acquired 2001). CAM / Contemporary Art Museum, Raleigh, North Carolina, US.

Curve, (acquired 1998) and *Horizon* (acquired 2002). Macedonian Museum of Modern Art, Thessaloniki, Greece.

AUCTIONS

2004

The Greek Sale. Organized by Bonham's in London.

2001

Greek Art: Second Half of the 20th Century. Organized by Christie's at the National Hellenic Research Foundation in Athens.

2000

Greek Artists 1962. Organized by Christie's at the National Hellenic Research Foundation in Athens.

PUBLICATIONS (Selection):

Catalogues:

Borders, Barriers, Walls. Curator: Francis E Parker, 2016, 104 pages, 40 colour images. Texts: Charlotte Day, Gillian Triggs, Yanis Varoufakis, Francis E. Parker. Monash University Museum of Art in Melbourne, Australia.
Art in the Global Present. Edited by Nikos Papastergiadis and Victoria Lynn, 2014. Published by UTS ePRESS.
Restless - Adelaide International, 2012. Curator: Victoria Lynn. The Globalising Wall. Text by Professor Yanis Varoufakis. Adelaide, 2012.
Icesongs, La Verriere - Fondation D'Enterprise Hermes. Text by curator Alice Morgaine. Brussels, 2010.
Lives and Works in Istanbul. Istanbul

Cultural Capital of Europe 2010. Text by Visual Arts Director, Beral Madra, Istanbul, 2010.

Politics of Art. The National Museum of Contemporary Art / EMST. Text by Dr. Anna Kafetsi. Athens, 2010.

Transexperiences, National Museum of Contemporary Art / EMST. Text by Dr. Anna Kafetsi. EMST. Athens, 2008.
Bare Life, Edited by Roy Brand. Museum On the Seam. Jerusalem 2007.

1st Thessaloniki Biennale, Heterotopias, Texts by Maria Tsantsanoglou, Danae Stratou. State Museum of Contemporary Art. Thessaloniki, 2007
Cut-7 Dividing Lines, Zoumboulakis Galleries. Texts by Dr. Yanis Varoufakis, Danae Stratou. Futura Publications. Athens, 2007.

Bida 2005, Bienal Internacional del Deporte en el Arte. Texts by Marta Moriarty, Sania Papa, Tono Arean. Comité Olimpico Internacional. Seville, 2005.
Transcultures, National Museum of Contemporary Art / EMST. Text by Dr. Anna Kafetsi. EMST. Athens, 2004.
1st Bienal de Valencia 'Passions' / Body and Sin, Communication Between the Arts. Texts by Achille Bonito Oliva, Luigi Settembrini. Charta. Milano, 2001.

Memories of Nature, Contemporary Art Museum. Text by Raphaela Platow. CAM. Raleigh, 2001.

Communications-Synopsis 1, National Museum of contemporary Art / EMST. Texts by Dr. Anna Kafetsi, Raphaela Platow, Alexandra Stratou, Danae Stratou. EMST. Athens, 2000.

Open 2000, 3rd International Exhibition of Sculptures and installations. Text by Efi Strouza. Comune di Venezia, Arte Communications. Venezia, 2000.

La Biennale di Venezia, 48 Esposizione internazionale d'arte, D'Apertutto, Text by Dr. Anna Kafetsi. Venezia, 1999.

Correspondences, Danae Stratou. Greek Catalogue, 48th Venice Biennale. Texts by Dr. Anna Kafetsi, Danae Stratou. Hellenic Ministry of Culture. Athens 1999.

Desert Breath, Texts by Efi Andreadi, D.A.ST. Arteam. General Press Publications / D.A.ST. Arteam. Athens, 1998.

Book Entries:

Papastergiadis Nikos and Lynn Victoria (eds): *Art in The Global Present*. Sydney: CSR Books, 2014, issue 1, p. 179 - 185.

Cooper, Guy and Taylor, Gordon. *Gardens for the Future*. London: Conran Octopus, 2000, pp. 202-205.

Kosmidou, Zoe. *The Power of Visual Logos Greek Women Artists*. Text by Danae Stratou. Athens: Ican, 2003, pp. 67, 204-205.

Media (Recent):

Monocle Radio. *Should Art be political?* With Robert Bound. <https://monocle.com/radio/shows/culture-with-robert-bound/277/danae-stratou/> The Forum, BBC World Service.

Taming Nature, with Bridget, Kendall <http://www.bbc.co.uk/programmes/p03ng3cf>

International Printed Media,

(Selection):

- NakedButSafe_Mag #3, Oct 2012
- Flash Art, Yulia Tikhonova, Oct / 2007
- Artforum, Marek Bartelik, Jan / 2005
- El periodico del arte, July / 2001
- Herald Tribune, 12-13 Jun / 1999
- Corriere della Serra, (Io Donna), M. L. Phisa, 12-13Jun / 1999
- Word of Interiors, Nov / 1997
- Artforum, M. Bartelik, Oct / 1997
- Art in America, R, Vine, June / 1997
- Sculpture Magazine, Z. Kosmidou, Oct / 1997
- Arti International, E. Andreadi, May – June / 1997

TEXTOS EN CASTELLANO

Sombra y noche es el Silencio; día, la palabra.

Constantino Cavafis

La comunicación es un factor indispensable de los seres humanos, quizás no imprescindible como lo son el aire, el agua o el alimento, pero la palabra es esencial para la evolución de la humanidad. Es tan importante que lo que no puede nombrarse no existe. Existe porque es nombrado. La palabra mejora la vida de la humanidad.

El primer acto de comunicación humana comienza con el llanto, que puede expresar miedo, dolor o malestar, hambre o sed, frío o calor, sueño o estrés. Con el tiempo, los niños se expresan con las palabras.

El mundo y la vida comienzan con las palabras. Con ellas pronunciamos frases y comunicamos pensamientos, necesidades, anhelos, sentimientos, percepciones, vivencias. Las palabras confirman la diversidad, la individualidad, la alteridad, la conciencia.

Sin el lenguaje es imposible pensar. El pensamiento culmina con la pala-

bra. Somos creadores y portadores de todo lo que expresamos con la palabra.

Esta exposición ha contado con la participación de la ciudadanía. A lo largo de dos meses hemos podido aportar palabras que para cada persona representan una preocupación actual. En total, serán cien las palabras elegidas con la consigna de que, con cada una de estas palabras, debemos celebrar nuestras fortalezas y superar los miedos y las limitaciones.

Que se abran las cajas con todo lo oculto, secreto y opaco, y que se llenen de futuro, esperanza, cultura, justicia y libertades.

Aprovechamos estas líneas para expresar nuestro agradecimiento a la reconocida artista griega Danae Stratou que ha querido aceptar el reto de la instalación de verano en la iglesia del Convento de Santo Domingo de Pollença.

Un año más, Pollença puede disfrutar de una instalación que nos acerca a lo que se hace en otros

lugares. De hecho, esta exposición ya se ha presentado al público en cuatro ocasiones, una en Austria, dos en Grecia y otra en París. En cada una de ellas, los ciudadanos han revelado sus miedos y anhelos. Cada una de las exposiciones es distinta porque, pese a tratarse de cuatro países europeos, próximos unos a otros, son a la vez diferentes y también lo son los momentos en que se han realizado.

Por lo tanto, queremos dar las gracias a todas las personas que han participado, a lo largo de un período de dos meses, en la aportación de palabras, de entre las cuales se ha efectuado la selección que aparece en esta exposición. Estas palabras se presentan en tres idiomas: catalán, castellano e inglés, y las cien primeras son las que podemos ver.

Para terminar, invitamos a todas las personas, de aquí o de fuera, no solo a que entren y vean esta exposición, sino también a reflexionar sobre aquello que la artista nos propone, en una obra valiente, comprometida y audaz. Esperamos que os guste. ¡Disfrutadla!

Miquel Àngel March Cerdà
Alcalde

Miguel Àngel Sureda Massanet
Concejal de Cultura

Paraules

Ara ja fa molts anys, quan les meves dues filles eren petites, vàrem començar una plagueta a la qual vàrem anomenar el *llibre de les paraules boniques*. Cada nit abans d'anar a dormir cadascun escrivia, o deia, una paraula que anotàvem a la columna corresponent a cada un de nosaltres. La quarta columna era per la data.

Record moltes d'aquelles paraules que encara avui em ressonen i m'enganxen a la boca el gust agredolç i estrany de felicitat i malenconia que provoquen els records. *Ornitorrinc, saturn, astronauta, putxineli, estel, vampir...*

Ara l'artista grega Danae Stratou i la seva instal·lació m'han tornat al vell record de la plagueta familiar i de la importància de les paraules. Mir els llistats de les paraules rebudes en la convocatòria participativa per a la nostra exposició i en un remolí de lletres moltes més paraules s'acumulen davant meu i les faig meves. Algunes d'elles en

provoquen de noves, *infantesa, temps, records, felicitat, por*.

La instal·lació *It's time to open the black boxes* i el recorregut per les seves paraules ens planta davant d'un mirall on la contemplació de nosaltres com a membres d'un conjunt ens produeix una certa satisfacció pel reconeixement de les paraules comunes i ens incomoda per algunes de les paraules dels altres. *Tolerància*. Finalment, ens colpeja amb la seva veritat. Les paraules no menteixen. La seva utilització, combinació i instrumentalització, sí.

La política necessita de paraules noves i del seu ús. Europa, el vell continent, el món, el vell planeta, han de renovar el seu vocabulari i els seus ciutadans hem d'exigir l'ús efectiu de velles paraules massa poc o gens emprades, com ara: *Solidaritat, honradesa, informació, transparència, amor*.

Com deia Baudelaire respecte a la crítica, aquesta ha de ser *passional, política i parcial*. L'art segurament també necessita aquests

condiments. El fi últim de la bellesa no ens pot fer traïdors al compromís. Vivim en un temps on el silenci ens pot fer partíceps de la injustícia i del mal. Sempre ha estat així, però ara pot ser és més evident que mai.

Els desequilibris socials, la pobresa, la injustícia, la insolidaritat, la mentida o la manca d'escrúpols són tan evidents i visibles que l'art no en pot fugir ni abstenir-s'en.

Molts dels treballs de la Danae Stratou ens recorden aquest deute moral. Ella presenta la bellesa embolicada de compromís/ denúncia de moltes coses que no van bé i que, si no s'hi posa remei, ens poden portar en un temps no tan llunyà a sofrir un col·lapse a nivell global. Fins ara tots els accidents, que son molts, ho són a nivell local i això dona encara un cert marge de tranquil·litat a cada un de nosaltres però els símptomes són evidents i no podem mirar cap a una altra banda, s'han d'evitar futurs cataclismes.

Es hora d'obrir les caixes negres, abans del daltabaix i pot ser, només pot ser, el podrem evitar.

La Grècia Clàssica va donar nom a infinitat de coses, accions, sentiments, emocions o a qualsevol cosa que tenia a veure entre l'home i el seu entorn. De fet les paraules atorguen existència a tot. L'innominat no és.

La Grècia moderna molt recentment ens ha posat al davant de paraules que ja coneixíem però que utilitzàvem poc com: *crisi, fallida, estafa, poble*. Na Danae, sensible als batecs socials, al clam dels desheretats, ens recorda que no deixem d'emprar paraules com *corrupció* o *justícia* i que no conjuguem la paraula *oblidar*.

Aina Aguiló Bennàssar | Andreu Aguiló Díaz
Co directors Museu de Pollença
Pollença, juny 2018

El templo de las voces

Estamos en una sala de exposiciones dedicada al arte contemporáneo, cuya arquitectura revela que, en el siglo XVII, fue construida como una iglesia de la orden dominicana.

En 1216 Santo Domingo fundó una comunidad con diversos ideales y la intención de funcionar con un sistema democrático horizontal y de cohesión por parte de todos sus miembros. Para ello era necesario tomar pulso a la vida y la actividad locales, de modo que cada tres años tenían lugar unos "capítulos generales" de carácter asambleario. Con todo esto, a pesar de esta marcada voluntad democrática y de ser de las más intelectuales, la Orden de los Predicadores a menudo se ha mostrado intolerante a lo largo de la Historia, y su vinculación a la Santa Inquisición (mis disculpas por remontarme tan atrás) es un hecho irrefutable. Quizás la antigua iglesia de Pollença en la que nos encontramos representa esas confrontaciones internas y los esfuerzos frustrados de un sistema "desde abajo hacia arriba" que deseaba

funcionar con principios de diálogo y responsabilidad.

Estamos en Mallorca, donde la primera lengua es el catalán y donde el conflicto con Cataluña, entre los varios que ocupan al Estado español (corrupción, mociones de censura, justicia o sistema de pensiones) es especialmente sensible. Respecto a esta situación, los bandos se extreman en todo el país y el espacio del diálogo sigue siendo, inexplicablemente, difícil de encontrar. A nivel local, las vecinas y vecinos de la isla conviven con unas dinámicas propias.

Estamos en Europa, un continente marcado desde hace una década por crisis políticas y económicas, donde a los jóvenes se les ha dicho que la educación es solo conseguir un trabajo y donde permitirse comprar un lugar para vivir resulta imposible. Los millennials, mi generación, vivimos en el terreno ideal para cosechar un estado de ánimo amortiguado por los medios: hemos crecido orientados a estudiar, trabajar y perpetuar un modelo que nuestros padres lograron con mucha revolución. Sin embargo, frente a un panorama desolador en

el que no quiero ahondar demasiado, que apenas varía a lo largo del continente operando con valores corruptos, proteccionistas, xenófobos, machistas y no ecológicos, la sociedad reacciona y, sirviéndose con habilidad de las redes sociales, dinamiza la opinión pública haciendo hincapié en los valores de apertura e inclusión. Nuestro país, especialmente desde el 15M, es reflejo de esta nueva era en la que la participación ciudadana florece y los movimientos de masas están emergiendo nuevamente.

Donde estaba hace un año, en cambio, es en Atenas, visitando la controvertida edición de *documenta 14* y conociendo por primera vez en persona a Danae Stratou. Nuestro encuentro fue para mí una fortuna, hablamos de arte contemporáneo, auspiciadas por la exposición internacional que me llevó hasta ahí, y de política, porque para ella la vida lo es. Comprendí la seriedad del trabajo de Stratou y su gran capacidad para influir en el debate político, reflejando todos los campos de la contemporaneidad y la percepción que las personas tienen de su entorno.

Una cosa nos llevó a la otra, concretamente a su estudio. Un espacio con vistas en el que trabajar, plagado de documentación de sus obras y de cajas, cien, que contenían cajas a su vez. Danae nos habló en profundidad de su proyecto de las *black boxes*, una instalación compuesta por 100 cajas de aluminio que se activan con la voz de las personas y que ha itinerado, desde su inauguración en Atenas en 2012, a Krems (Austria, 2016) y a París (Francia, 2017), sacando a la luz las inquietudes que ocupan a la gente de los distintos lugares en los que se ha expuesto.

Este trabajo, sólido a la vez que mutable, es en sí mismo una práctica democrática avanzada que necesita de la participación ciudadana para realizarse. En los meses previos a la presentación de la instalación, cada vez que se expone, se pide a la gente que proponga de manera individual una palabra que manifieste qué representa para ella una amenaza o qué le da esperanza. De entre las palabras recogidas se escogen cien, las más representativas, que se insertan en pequeñas pantallas de vídeo, una dentro de

cada una de las cien cajas. La participación activa del público con el proceso creativo hace variar la obra de una exposición a otra, de un país a otro, de un año a otro, señalando las particularidades de cada tiempo y lugar, pero también sacando a la luz las cosas que hay en común.

El resto es historia: naturalmente esta instalación artística debía presentarse en España, por un lado para apoyar el ejercicio democrático local, y por otro para completarse a sí misma como proyecto con las reflexiones de un país que fue pionero en unas crisis de las que no termina de salir. Desde el trabajo de comisariado de la exposición, la mayor y muy grata sorpresa ha sido el compromiso cívico de toda la gente que ha aportado una palabra al proyecto. Cuando sabemos que nuestra opinión va a ser escuchada y valorada, cuando la artista nos considera individuos adultos y responsables, las personas nos tomamos nuestro derecho a opinar muy en serio: aquí las cajas monitorean nuestro parecer sin intermediarios, como una forma de liberación de nuestras voces apagadas - poder expresarnos con tal libertad es algo

extraordinario. Considero esto todo un hallazgo de la investigación entre arte, democracia y acción política: escoger una única palabra puede ser todo un desafío y sin embargo no hay ni una sola que sobre o que parezca propuesta en vano, es evidente que detrás de cada una de ellas hay una reflexión más o menos profunda.

A estas alturas se puede haber asumido que el título de la exposición alude a las cajas negras de los aviones: los cofres que registran y retienen toda la información relativa a la máquina y a su pilotaje. Estas cajas se abren generalmente después de una tragedia, para descubrir qué fue lo que falló e intentar evitar que la situación vuelva a ocurrir. Si bien las cien cajas que componen la exposición representan a la sociedad, la información que contienen es igualmente preciosa: se trata de la voz de la gente, de sus inquietudes y deseos. Es necesario que estas cajas se abran con cuidado para que las ideas se compartan y se valoren. Ha llegado, por fin, el momento de hacerlo.

Al destapar las cajas, al recibir los mensajes que la gente desea hacer-

nos llegar, aparecen principalmente dos reflexiones. La primera de ellas es que las palabras, con el tiempo, cambian y adquieren significados. Muchas de las presentadas tienen un sentido estrictamente contemporáneo, existen en el contexto político y social en el que nos encontramos. Me refiero a reflexiones que van, por ejemplo, desde cuestiones medioambientales, a otras que aluden directamente a la política nacional. Son palabras como *independencia*, *post verdad* o *amarillo*, esta última simboliza la liberación de los presos políticos catalanes: una connotación nueva para una palabra eterna. De haber salido cinco años atrás estas palabras tendrían un significado completamente distinto, incluso es posible que no tuvieran sentido. Un hallazgo más de este trabajo en desarrollo.

La segunda es que muchas de las palabras me han parecido propuestas por gente cercana a mí, por mis amigas, mi madre o por mí misma. He sentido que conocía íntimamente a quienes las proponían porque en sus miedos e ilusiones me he visto reflejada a mí y a mi comunidad más próxima. Se confirma así que en el

fondo, en lo más básico de nuestro ser, tenemos unos pilares comunes y compartimos las mismas inquietudes, los mismos temores y deseos. Hablo de *familia*, *envidia*, *resiliencia*, *libertad*.

Es un honor traer a la iglesia del Convento de Santo Domingo, en Pollença, *It's time to open the black boxes!* una instalación de arte contemporáneo de la artista Danae Stratou. Es sobrecogedor que la planta basilical de esta iglesia barroca albergue hoy una obra tecnológica, que lo es tanto que en todo su proceso se sirve de plataformas digitales: desde internet para la participación popular hasta dispositivos electrónicos para la instalación final.

Hoy, esta sede reconvertida por fin acoge una propuesta participativa, como la querría Santo Domingo, y en tres idiomas, en la que catalanoparlantes, hispanohablantes y anglófonos sean escuchados, trazando una nueva comunidad transeuropea, reflexiva, participativa y tolerante.

Inés Muñozcano
Busy Thinking
Pollença. Junio 2018

¡Es hora de abrir las cajas negras!

A menudo la ignorancia es el precio que debemos pagar para vivir mejor. No necesito saber cómo funciona mi teléfono para beneficiarme de su uso. Lo único que quiero es que cuando marque el número de Danae, suene el teléfono de Danae. Cómo funciona la máquina es irrelevante para mí siempre que la llamada se realice correctamente.

En términos de ingeniería, acabo de decir que, para mí (como para la mayoría de personas), mi teléfono es una **caja negra**: un dispositivo cuyo funcionamiento interno es opaco; un sistema que misteriosamente convierte *acciones* (por ejemplo, que yo marque un determinado número) en *resultados* (el teléfono de Danae suena).

No todas las cajas negras son realmente negras. Mi teléfono, por ejemplo, funciona de manera misteriosa para mí, pero no para los ingenieros que diseñaron y construyeron su prototipo. Para ellos, no se trata de una caja negra en absoluto. Sin

embargo, hay cajas negras que son negras para todos, incluso para quienes las construyeron. Por ejemplo, nadie tiene una visión completa de cómo se adoptan todas y cada una de las decisiones en una gran empresa, ni siquiera su Consejero Delegado. Los banqueros nunca llegaron a comprender realmente el contenido de las obligaciones de deuda garantizada y la variedad de derivados tóxicos que producían sus bancos. Llevando las cosas a un nivel superior, podemos tomar como ejemplo a los Estados Unidos. Muy a menudo, el Departamento de Estado, la Casa Blanca y los Comités del Senado competentes actúan sin mucha coordinación entre sí, pero logran elaborar políticas que el resto del mundo reconoce como políticas del «gobierno de los EE. UU.».

La diferencia entre estas cajas negras (obligaciones de deuda garantizada, corporaciones, bancos, gobiernos...) y mi humilde teléfono se resume en una sola palabra: *poder*. No el tipo de poder asociado con la electricidad o la fuerza aplastante del océano sino otro poder más sutil: el poder de confeccionar el

orden del día, determinar la conversación, implantar deseos en nuestra alma y canalizar el flujo de información a lo largo de la esfera existente del poder social, para atraernos a la red que determina cómo funciona y, lamentablemente, fracasa nuestra sociedad.

En 2008, nuestro mundo descendió a un hervidero de múltiples, persistentes y espectaculares fallos de varias "redes" de poder. Europa demostró ser el eslabón más débil y, dentro de él, España, Irlanda, Grecia e Italia fueron los más débiles. Sin embargo, incluso antes de que todo eso sucediera, nuestro planeta se había sumido en una trayectoria irreversible hacia la degradación ambiental.

Con estas crisis multidimensionales, y dada la gran concentración de poder, es tentador atribuir las determinadas conspiraciones enfermizas entre los poderosos. Nos vienen a la mente imágenes de estancias llenas de humo, con mobiliario regio y hombres astutos (y alguna que otra mujer) que planifican cómo se beneficiarán a expensas del bien

común. Estas son, por supuesto, ilusiones. Si hay que achacar el drástico empeoramiento de nuestras circunstancias a una conspiración, entonces se trata de una cuyos conspiradores ni tan solo son conscientes de que forman parte de ella. Lo que a muchos les parece una conspiración de los poderosos es la propiedad emergente de las redes cerradas, de las **súper cajas negras** del poder social.

Las súper cajas negras adoptan un sinfín de formas pero, en esencia, todas ellas son similares: cuando un político con información privilegiada concede a un periodista una exclusiva a cambio de ofrecer un enfoque concreto de los hechos, dicho periodista se suma, inconscientemente, a una red de "infiltrados". Las redes de poder social controlan así el flujo de información de una manera que excluye, coopta y guía a sus miembros individuales. Evolucionan orgánicamente, como valiéndose de sus propias fuerzas, y están guiadas por un impulso suprainintencional que ningún individuo —ni siquiera el Presidente, el Consejero Delegado o las personas que

mueven los hilos de todo— es capaz de controlar.

La clave de las redes de poder es la exclusión, la opacidad. Si el empleado de un banco da con información confidencial que puede ser perjudicial para el banco, su denuncia mediante, por ejemplo, una filtración a la prensa disipará de inmediato sus posibilidades de mantener cierto "poder" propio. Sin embargo, si intercambia ese "secreto" por información privada que esté en manos de algún otro engranaje de la máquina de las finanzas, entonces el poder de este par generado espontáneamente se multiplicará exponencialmente. Esta conspiración fáctica de dos personas forma posteriormente alianzas, a través de intercambios de información adicionales, con otros grupos similares. El resultado es una red de poder dentro de otras redes preexistentes que involucran a participantes que conspiran *de facto* sin ser *conspiradores* conscientes. Resulta fascinante que algunos miembros de la red, los que están poco conectados, son completamente inconscientes de

la red que refuerzan, debido a sus escasos contactos con ella.

Concebidos como "redes de poder", como "conspiraciones sin conspiradores", los poderes fácticos con poder para controlar nuestras vidas (el estado, las corporaciones, los medios, los bancos, los grupos de presión organizados, etc.) no son más que un montón de súper cajas negras: nadie entiende cómo funcionan, ni siquiera aquellos que las integran. Sin embargo, son justo esos *individuos* quienes convierten *todas nuestras* acciones en resultados sociales, económicos y ambientales. Fundamentalmente, a diferencia de nuestros móviles (ante los que, con toda la legitimidad, puede importarnos un bledo entender, abrir o inspeccionar su funcionamiento interno), la apertura de *estas* súper cajas negras se ha convertido en un requisito previo para la supervivencia de la decencia, de estratos completos de nuestros congéneres humanos, de nuestro planeta incluso. Dicho en pocas palabras, nos hemos quedado sin excusas. ¡ES, por lo tanto, HORA DE ABRIR LAS CAJAS NEGRAS!

¿Por qué ahora? ¿Por qué razón concreta? ¿Qué cajas deberíamos abrir?

Necesitamos abrir las cajas negras *ahora* porque el 2008 fue el equivalente al 1929 de nuestra generación. Además, en la última década se ha ido gestando un Armagedón medioambiental. A diferencia de mi móvil, que funciona a la perfección y no me da ningún motivo para querer abrirlo, nuestra economía social mundial está rota, al igual que el medio ambiente de nuestro planeta. Las súper cajas negras que llevan la voz cantante desde la década de 1970 están *kaput*. Sin capacidad de autocorrección e impotentes a la hora de reproducir las condiciones para una vida digna, estas súper cajas negras deben abrirse o nos engullirán a nosotros, y a las generaciones venideras, en algún agujero negro distópico.

¿Cómo deberíamos hacerlo? *En primer lugar*, tenemos que estar preparados para reconocer que es muy probable que seamos, cada uno de nosotros, un nodo en la red; un conspirador *de facto* ignorante. *En segundo lugar*, y este es el genio de Wikileaks, si podemos acceder

a la red, como Teseo entrando en el laberinto, e interrumpir el flujo de información; si podemos hacer que el miedo a la información incontrolable se filtre en la mente de tantos de sus miembros como sea posible, entonces las redes de poder disfuncionales a las que no es posible exigir responsabilidades se colapsarán por su propio peso e irrelevancia. Y en aquel momento la humanidad tendrá otra oportunidad para organizar un escape de su actual callejón sin salida. *En tercer lugar*, desistiendo de cualquier tendencia a sustituir viejas redes cerradas por otras nuevas.

Nada de esto será fácil. Las redes responderán con violencia, como ya lo están haciendo. En 2015, todo el poder de la UE recayó sobre el pueblo griego por atreverse a desbaratar su poder en la red, a modo de advertencia para los ciudadanos de España, Italia, etc. de que era mejor quedarse donde estaban. Cuando se ven amenazadas, las redes de súper cajas negras siempre se volverán más autoritarias, más cerradas, más fragmentadas. Pero eso es bueno.

- Se cerrarán y se fragmentarán para detener las “fracturas”.
  - Se esforzarán más en obstaculizar la apertura de sus cajas negras.
  - Se preocuparán cada vez más por su propia “seguridad” y el monopolio de la información, confiando menos en el pueblo llano.
- Sin embargo, cuanto más avancen en esa dirección, más reducirán su capacidad para atraer y centralizar lo que les mueve: nueva información, no contaminada y abundante de personas que aún no han sido cooptadas.

Nada de esto es nuevo. En *El Príncipe*, de Niccolò Machiavelli, uno de los primeros ejemplos entre los consejeros de los poderes fácticos, aconsejó a su príncipe que no permitiera jamás al *popolo* vislumbrar qué males se estaban gestando dentro de las cajas negras de su época. La suya fue, sin duda, una era más inocente, en la que todavía era excusable pensar que la centralización del poder y la información suavizarían la migración de la humanidad hacia una sociedad mejor. Trágicamente, el paso del tiempo ha destruido tal optimismo.

La centralización controlada por el estado tuvo su merecido con el colapso del comunismo en 1991, un giro de los acontecimientos que provocó la multiplicación y el refuerzo de las cajas negras del «otro» lado, con la crisis de 2008 como la conclusión natural de esa arrogancia. Hoy, en medio del pesimismo de nuestra épica post-2008, y cito a Slavoj Žižek, «nos enfrentamos al desvergonzado cinismo de un orden mundial cuyos agentes solo imaginan que creen en sus ideas de democracia, derechos humanos y demás. A través de acciones como las revelaciones de WikiLeaks, la vergüenza —nuestra vergüenza por tolerar ese poder sobre nosotros—, crece al ser difundida públicamente».

La instalación de Danae Stratou va un paso más allá de avergonzar y exponer. Convierte las cajas negras en objetos de arte que encapsulan de forma simultánea nuestras angustias y esperanzas, nuestra impotencia y nuestras capacidades, nuestras limitaciones inhumanas y aptitudes humanas. Sus cajas abiertas actúan como una incita-

ción subversiva no solo para contrarrestar al mismo tiempo nuestros temores y los poderes fácticos sino, además, para crear ideas sobre nuevas formas de poder compartido y prosperidad.

Yanis Varoufakis.
Atenas. Junio de 2018

---

¹ «Así pasa en las cosas del Estado: los males que nacen en él, cuando se los descubre a tiempo, lo que solo es dado al hombre sagaz, se los cura pronto; pero ya no tienen remedio cuando, por no haberlos advertido, se los deja crecer hasta el punto de que todo el mundo los ve». (*El Príncipe*, de Niccolò Machiavelli [1469-1527])

² En 2007, cuando los servidores de Wikileaks estaban a punto de entrar en acción, Julian Assange planteó el mismo pensamiento de un modo grosero, pero sucinto: «Vamos a joderlos a todos. Vamos a romper el mundo para dejarlo abierto y dejar que florezca algo nuevo de las grietas».

¡ES HORA DE ABRIR LAS CAJAS NEGRAS! es un proyecto de arte participativo y continuo iniciado por la artista Danae Stratou. Al vivir en Europa en este momento de múltiples crisis, puede ser muy fácil caer en un estado de parálisis inducida por el miedo. Este proyecto de arte es una reacción a tal perspectiva. Danae Stratou nos invita a participar activamente en el proyecto contribuyendo con una palabra. Al unir nuestras “voces”, el proyecto intenta activar un diálogo que constituya una respuesta colectiva a nuestra situación multifacética. Al abrir las “Cajas Negras”, sacamos simbólicamente a la luz las palabras que reflejan lo que más nos amenaza, o lo que estamos desesperadamente ansiosos por preservar.

El proyecto fue inaugurado originalmente en Atenas (Grecia) en 2012. Desde entonces ha viajado a Krems (Austria) en 2016 y París (Francia) en 2017. En 2018 llega a Pollença, en la isla española de Mallorca. Cada vez que el proyecto visita una nueva ciudad, se reactiva el ciclo de convocatoria abierta durante uno a tres meses antes de cada exposición. Se

invita a las comunidades locales a participar a través del sitio web, una amplia gama de redes sociales y los medios de prensa locales tradicionales. Como resultado, cada vez que las Cajas Negras se abren en una ciudad diferente revelan las preocupaciones, esperanzas y temores locales de una manera que también logra crear vínculos entre las distintas ciudades.

La instalación comprende 100 cajas negras diseñadas por la artista y colocadas geométricamente en el suelo. Al entrar en el espacio de exposición, los espectadores se enfrentan a una mezcla de pitidos. A medida que se acercan y recorren la instalación, resulta evidente que las pantallas dentro de las cajas muestran palabras y números. Cada palabra aparece durante unos breves segundos antes de ser reemplazada por una cuenta regresiva o ascendente. A medida que los números descienden hasta el cero o aumentan hasta un límite seleccionado especialmente, (siempre relacionado con el significado de la palabra), el ritmo, el estilo y los sonidos que acompañan a la

palabra se asemejan a una bomba de relojería. Cuando la cuenta regresiva o ascendente alcanza su clímax, cada caja emite el sonido de una explosión o de una línea horizontal. La combinación de palabras, sonidos y números está diseñada para crear una sensación de tensión, crisis y alarma que intensifica el sentido de urgencia.

El proyecto explora el espacio entre el arte, la democracia y la acción política centrándose en cómo la sociedad responde directamente (sin representación parlamentaria) a los problemas que la afectan a través del arte.

AFECTO	BOSQUES	PLÁSTICOS
AIRE	LIBERTAD	POSVERDAD
ALTRUISMO	FUTURO	PODER
AMBICIÓN	GENEROSIDAD	PUREZA
ANIMALES	GLOBALIZACIÓN	RECONOCIMIENTO
EQUILIBRIO	ODIO	REFLEXIÓN
BELLEZA	ILUSIÓN	REFUGIADOS
COMIENZO	HUMANIDAD	REPRESIÓN
FRONTERAS	IGNORANCIA	RESILIENCIA
CALMA	INMOVILISMO	RESPETO
CAPITALISMO	IMPOTENCIA	SENSIBILIDAD
CENSURA	IMPUNIDAD	VERGÜENZA
CAMBIO	INCLUSIVIDAD	SOLIDARIDAD
NIÑEZ	INDEPENDENCIA	ALMA
CAMBIO CLIMÁTICO	INDIFERENCIA	ESPAÑOLISMO
COMPASIÓN	INDIVIDUALISMO	ESPÍRITU
CONFIANZA	INSEGURIDAD	ESTADO
CORRUPCIÓN	INTEGRIDAD	ESTUPIDEZ
PUÑAL	INTOLERANCIA	TIEMPO
DEMOCRACIA	INVOLUCIÓN	JUNTAS
DIGITAL	ISLA	TRANSPARENCIA
DIGNIDAD	JUSTICIA	INCERTEZA
EDUCACIÓN	RISA	INCONSCIENCIA
EGO	MENTIRAS	COMPRESIÓN
EMPATÍA	LUZ	VALORES
ENTORNO	SOLEDAD	PUEBLO
ENVIDIA	AMOR	VISIÓN
FRACASO	MAGIA	VULNERABILIDAD
FALSEDAD	MANIPULACIÓN	GUERRA
FAMILIA	MEMORIA	AGUA
FANATISMO	DINERO	XENOFOBIA
FASCISMO	MORAL	AMARILLO
MIEDO	NACIONALISMO	
FLUJO	OCÉANO	

ENGLISH TEXT

Silence is shadow and night, the word is daylight

Constantine Cavafy

Communication is an essential part of human nature; it may not be as essential as air, water and food, yet the word does play a crucial role in the evolution of humankind. It is so important that anything that lacks a name simply does not exist. The word improves the lot of humankind.

The first act of human communication is crying, as a means of expressing fear, pain or discomfort, hunger or thirst, heat or cold, tiredness or stress. Over time, children learn to express themselves through words.

Life and the world begin with the word. We use it to utter sentences and transmit thoughts, needs, desires, feelings, perceptions and experiences. Words underline diversity, individualism, otherness and awareness.

Thought is impossible without language. Words are the ultimate expression of thought. We are the

creators and bearers of everything we express through words.

Citizen participation is a fundamental part of this exhibition. Over a two month period we have had the opportunity to contribute words that represent the current concerns of us all. A total of one hundred words will be selected, each of which provide us with the chance to celebrate our strengths and overcome our fears and limitations.

It's time to open the boxes with all their hidden contents, secrecy and opaqueness, and fill them with future, hope, culture, justice and freedom.

We would like to take advantage of this opportunity to thank the renowned Greek artist Danae Stratou for agreeing to take on the challenge of this summer installation in the Church of the Convent of Santo Domingo in Pollença.

This year, Pollença can once again enjoy an installation that provides an insight into what is happening in other places. Indeed, this exhibition

has already been presented to the public on four previous occasions: once in Austria, twice in Greece and once in Paris. Each time, citizens have laid bare their hopes and fears. Each exhibition is unique, because, although they were held in four European countries that are close to one another, both their nature and the moment at which they were held differ considerably.

We therefore wish to thank all those people that over a two month period have contributed the words that make up the selection featured in this exhibition. The words are presented in three languages: Catalan, Spanish and English, and the first one hundred are the ones we can observe.

Finally, we would like to invite everybody, locals and visitors alike, not only to visit this exhibition, but also to reflect on the artist's proposal, which takes the form of a bold, committed and courageous work. We hope you like it. Enjoy!

Miquel Àngel March Cerdà
Mayor

Miguel Àngel Sureda Massanet
Councillor for Culture

Words

Many years ago, when my two daughters were small, we started a notebook that we called “the book of lovely words”. Every evening at bedtime, each one would write or say a word that we would jot down in our own particular column. The fourth column was for the date.

Many of those words still echo in my head even today, filling my mouth with the lingering taste of the strange bittersweet mix of happiness and sadness that memories always leave: duck-billed platypus, Saturn, astronaut, Pulcinella, star, vampire...

Now, Greek artist Danae Stratou and her installation have brought the memories of the family notebook flooding back, and with it a timely reminder of just how important words are. As I read through the list of words submitted in the participatory call for our exhibition, the letters whirl before my eyes, bringing many more words to mind that capture my attention. Some lead to new

words, such as *childhood, time, memories, happiness and fear.*

The installation *It's time to open the black boxes* and the journey around its words places us before a mirror in which our self-contemplation as members of a whole produces a certain degree of satisfaction as we recognise shared words, coupled with a certain unease caused by the words of others. *Tolerance.* Finally, their truth brings us up sharp. Words never lie. Yet the way they are used, combined and manipulated is an instrument for lies.

Politics demands new words and uses. Europe, the old continent, the world, the old planet, has to renew its vocabulary, and as inhabitants it is our duty to demand the effective use of old words that have practically fallen into disuse or oblivion: words such as *solidarity, honourability, information, transparency, love.*

As Baudelaire said, criticism has to be “partial, passionate and political”. Condiments that are surely also essential to art. The ultimate

quest for beauty must not convert us into traitors to commitment. We are living in a time when silence can turn us into accomplices of injustice or evil. This may always have been the case, but perhaps today it is even more obvious than ever.

Social imbalances, poverty, injustice, a lack of solidarity, lies or unscrupulous behaviour are all so evident that art is unable to avoid or flee from them.

Many of Danae Stratou's works remind us of this moral debt. She presents beauty as a form of commitment/outcry against many things that simply are not right, and which if nothing is done to remedy them, may lead to a global-scale collapse in the non-too-distant future. To date, all those *accidents* – and there have been quite a few – have been on a local scale, affording each of us a certain sense of relief. Yet the symptoms are so obvious that we are unable to continue looking the other way, and future cataclysms must be avoided.

It is time to open up the black boxes, before disaster strikes, and perhaps, only perhaps, it can be avoided.

Ancient Greece gave countless things a name: action, feelings, emotions and practically everything related to Man and his surroundings. Indeed, words lend a sense of being to everything. If it has no name, it simply does not exist.

Just a short while ago, modern-day Greece placed before us a series of words that were familiar but little-used; words such as *crisis, bankruptcy, fraud, people.* Danae, in tune with the mood of society, the outcry of the disinherited, reminds us of the importance of the continued use of words such as *corruption* or *justice*, and that the word *forget* should never be conjugated.

Aina Aguiló Bennàssar | Andreu Aguiló Díaz
Pollença, June 2018
Co-Directors of Pollença Museum

The Temple of Voices

We are in a hall used to exhibit contemporary art, although its architecture indicates that it was originally built in the 17th century as a church of the Dominican Order.

In 1216 Saint Dominic founded a community in accordance with a series of ideals, intended to operate as a horizontal system based on the values of democracy and cohesion for all its members. This required being in tune with local life and activities, and therefore a 'general chapter' or assembly was held every three years. However, despite holding clearly democratic principles and being one of the most intellectual of the religious orders, over the centuries the 'Order of Preachers' displayed frequent signs of intolerance, and there is undisputable evidence that it held ties with the Spanish Inquisition (my apologies for going so far back in time). This former church in Pollença, where we currently find ourselves, possibly reflects these internal contradictions, and the frustrated attempts to create a 'bottom-up' system eager to

assume the principles of dialogue and responsibility.

We are in Majorca, where the first language is Catalan and where the Catalonia question, one of various challenges facing the Spanish state (corruption, votes of no-confidence, justice and the pension system), is a particularly sensitive issue. With regards to this situation, the gap between the various positions is widening throughout the country, making it extremely difficult to find a space for dialogue. In local terms, the islands' residents seem to have their own agenda.

We are also in Europe, a continent where for the last ten years life has been shaped by a succession of political and economic crises, whose younger generation has been told that education is solely for the purpose of finding employment and that becoming a homeowner is a mere chimera. My generation, the millennials, occupies a territory that is particularly propitious for creating a state of mind cushioned by the media: we have been educated to study, work and perpetuate a model that our parents achieved

only after a period of considerable tumult and commotion. Yet faced with a bleak outlook, one that I prefer not to delve into too far, which extends throughout much of the continent and is based on corrupt, protectionist, xenophobic, sexist and environmentally-unfriendly values, society has reacted, skilfully making use of social media to stir up public opinion by adopting attitudes based on open-mindedness and inclusion. Spain, particularly in the wake of the 15-M Movement, is the reflection of this new era in which citizen participation is flourishing and mass movements are once again emerging.

In contrast, a year ago I was in Athens, visiting the controversial edition of *documenta 14* and meeting Danae Stratou in person for the first time ever. For me it was a stroke of luck; we discussed contemporary art due to the international exhibition I had come to visit, and politics, because for her, that is what life is all about. I grasped the serious nature of Stratou's work and her vast capacity to influence political debate, reflecting all areas of contemporaneity and her perception of the people that surround her.

One thing led to another, specifically to her studio. A space with a view in which to work, overflowing with documents relating to her work and a hundred boxes, containing even more boxes. Danae spoke to us at length about her *black boxes* project, an installation comprising 100 aluminium voice-activated boxes. Since it was first opened in Athens in 2012, the exhibition has travelled to Krems (Austria, 2016) and Paris (France, 2017), spotlighting the concerns of the people that inhabit the various places it has been shown in.

This work, at once solid and mutable, is in itself an exercise in advanced democracy that can only be realised through citizen participation. In the months leading up to the presentation of the installation in each new location, people are invited to individually propose a word they consider represents a threat to them or gives them hope. Of all the words put forward, the hundred that are considered to be most representative are chosen and featured on small video screens, one inside each of the hundred boxes. The public's active participation in the creative process

means that the work varies from one exhibition to another, and from one country to another, highlighting the particular characteristics of each time and place, but also revealing those things that they have in common.

The rest is history: it is only natural that this artistic installation should be presented in Spain: on the one hand in order to support local democratic practice, and on the other to complete its function as a project featuring the reflections of a country that pioneered a series of crises that appears to be ongoing. From my position as exhibition organiser, my greatest and most gratifying surprise has been the civic commitment of everyone that has contributed a word to the project. When we know that our opinion will be heard and appreciated, when the artist considers us to be adult and responsible individuals, then we take the chance to express our opinion seriously. In this case the boxes monitor our thoughts without intermediaries, as a means of liberating our silenced voices: the opportunity to express ourselves with so much freedom is quite simply extraordinary. I believe that all this is a true research

discovery between art, democracy and political action: choosing just one word can be quite a challenge, yet there is not one that could be considered superfluous or proposed in vain; indeed, it is clear that there is a depth of reflection, albeit to varying degrees, underlying each word.

It is now the time and place to open the black boxes, for sharing and considering the ideas. The black boxes on aircraft, to which the title of this work refers, record and retain all the information relating to the machine and its piloting, and are normally opened following a catastrophe in order to discover what went wrong and how a similar situation can be avoided in the future. Although the hundred boxes comprising this exhibition represent society, the information they hold is equally precious: it is the voice of the people, expressing their concerns and desires. We mustn't wait a moment longer.

Lifting the lids from the boxes and receiving the messages people wish to send us leads us to two essential reflections. The first is that over time, words change and acquire different

meanings. Many of those featured have a strictly contemporary sense; they exist within our political and social context. I am referring to reflections that cover issues such as the environment, or others that refer directly to national politics. Words such as *independence*, *post-truth* or *yellow*, the latter symbolising the liberation of the Catalan political prisoners – a new connotation for an eternal word. Five years ago, these words would have had a completely different significance, or perhaps none at all. Yet another discovery in this constantly evolving work.

The second reflection is that many of the words could have been proposed by people that are close to me: by my friends, my mother or even myself. They gave me the impression that they were proposed by people I knew extremely well, as I saw myself and my immediate community reflected in their fears and wishes. This confirms that deep down, in our true essence, we all share the same foundations and the same sense of worry, trepidation and hope. I am referring to the notions of *family*, *envy*, *resilience* and *freedom*.

It is an honour to have brought the contemporary art installation by Danae Stratou entitled *It's time to open the black boxes!* to the Convento de Santo Domingo Museum in Pollença. It is truly awe-inspiring to think that this baroque church, characterised by its basilica plan, today houses a technological work: digital platforms have been used throughout the creative process, from the Internet which enabled people to participate to the electronic devices featured in the end installation.

At long last, this converted venue now hosts a participative proposal, just as Saint Dominic intended, and in three languages, enabling speakers of Catalan, Spanish and English to make their voices heard, and helping to lay the foundations for a new trans-European, reflective, participatory and tolerant community.

Inés Muñozcano
Busy Thinking
Pollença. June 2018

It is time to open the black boxes!

Ignorance often is the price we must pay to live better. I do not need to know how my phone works to benefit from it. All I want is that when I dial Danae's number it is Danae's phone that rings. How the machine works is irrelevant to me as long as the right call is placed.

In engineering terms, I have just stated that, to me (as to most people), my phone is a **black box**: a device whose inner workings are opaque; a system that mysteriously turns *inputs* (e.g. my dialling a certain number) into *outcomes* (Danae's phone ringing).

Not all black boxes are truly black. My phone, for example, works in mysterious ways for me but not for the engineers who designed and built its prototype. To them, it is not a black box at all. However, there are black boxes that are black for everyone – even for those who built them. For example, no one has a full picture of how each and every decision is reached within a large

corporation company – not even its CEO. Bankers never truly understood the contents of the CDOs and the array of toxic derivatives their banks were producing! Taking matters onto a higher level, consider the example of the United States. More often than not the State Department, the White House, the relevant Senate Committees operate without much coordination with one another, yet manage to produce policies that the rest of the world recognises as... US 'government' policy.

The difference between these black boxes (CDOs, corporations, banks, government) from my humble phone is encapsulated in a single word: *power*. Not the type of power associated with electricity or the crushing force of the ocean but another, subtler, power: the power to write the agenda, to determine the conversation, to implant desires into our soul, to channel the flow of information along the existing grid of social power, to draw us into the network that determines how our society works and, alas, fails.

In 2008, our world descended in the cauldron of multiple, persistent,

spectacular failures of the various power 'networks'. Europe proved the weaker link and, within it, Spain, Ireland, Greece, Italy were the weakest. However, even before any of that transpired, our planet had entered an irreversible trajectory towards environmental degradation.

With these multilayered crises upon us, and given the high concentration of power, it is tempting to attribute it to some sick conspiracy among the powerful. Images spring to mind of smoke filled rooms, with heavy furniture and cunning men (plus the odd woman) planning how they shall profit at the expense of the common good. These are, of course, delusions. If our sharply diminished circumstances are to be blamed on a conspiracy, then it is one whose conspirators do not even know that they are part of a conspiracy. What feels to many like a conspiracy of the powerful is the emergent property of closed networks, of the **super black boxes** of social power.

Super black boxes take many different forms but, in essence, they are similar: Whenever a politician in the

know gives a journalist an exclusive in exchange for a particular spin on the goings on, the said journalist is appended, subconsciously, to a network of insiders. Networks of social power thus control the flow of information in a manner that excludes, co-opts and guides its individual members. They evolve organically, as if under their own steam, and guided by a supra-intentional drive that no individuals, not even the President, the CEO, the persons manning the pivotal nodes, can control.

The key to power networks is exclusion, opacity. If some bank's employee comes by inside information that is potentially damaging to the bank, whistle blowing, e.g. leaking it to the press, will immediately dissipate her chance at keeping some 'power' to herself. But, if she exchanges that 'secret' with private information held by some other cog in the machine of finance, then the power of this spontaneously generated pair is multiplied many-fold. This two person *de facto* conspiracy then forms alliances, via further information exchanges, with other such groups. The result is a network

of power within other pre-existing networks involving participants who conspire *de facto* without being conscious, conspirators. Fascinatingly, some network members, the ones that are only loosely attached to the network, are utterly oblivious of the network that they reinforce (courtesy of having very few contacts with it).

Conceived of as 'networks of power', as 'conspiracies without conspirators', the powers-that-be with the power to control our lives (the state, corporations, the media, banks, organised pressure groups etc.) are nothing more than a pile of super black boxes: No one understands how they function, not even the individuals at their helm. Yet *they* are the ones that convert *all* of our inputs into social, economic and environmental outcomes. Crucially, unlike our phones (that we may legitimately not give a damn to understand; to open up and inspect their inner workings), opening *these* super-black boxes has now become a prerequisite to the survival of decency, of whole strata of our fellow humans, of our planet even. Put simply, we have run out of excuses. IT

IS, therefore, TIME TO OPEN THE BLACK BOXES!

Why now? Why at all? Which boxes should we open? We need to open the black boxes *now* because 2008 was our generation's 1929. Moreover, the past decade has seen the effective brewing of an environmental Armageddon. Unlike my phone that works perfectly, and which I have no cause to open up, our global social economy is broken. And so is our planet's environment. The super black boxes that have been running the show since the 1970s are *kaput*. No longer able to auto-correct, powerless to reproduce conditions for decent living, these super black boxes must either be opened up or they will consume us, and the generations to come, into some dystopic black hole.

How should we do it? *First*, we need to acquire a readiness to recognise that we may very well, each one of us, be a node in the network; an ignorant *de facto* conspirator. *Secondly*, and this is the genius of Wikileaks, if we can get inside the network, like Theseus entering the Labyrinth, and disrupt the in-

formation flow; if we can put the fear of uncontrollable information leaking in the mind of as many of its members as possible, then the unaccountable, malfunctioning networks of power will collapse under their own weight and irrelevance. And then humanity will get another chance to organise an escape from its current *cul de sac*. *Thirdly*, by desisting any tendency to substitute old closed networks with new ones.

None of this will be easy. The networks will respond violently, as they are already doing. In 2015 the whole might of the EU fell upon the Greek people for daring to disrupt their networked power – and as a warning to the people of Spain, Italy etc. to stay put. Once challenged, the networks of super black boxes will always turn more authoritarian, more closed, more fragmented. But this is OK.

- They will close up and fragment in order to stop the 'break-ins'
- They will expend greater effort at hindering the opening of their black boxes
- They will become increasingly pre-occupied with their own 'security' and monopoly of information, less

trusting of common people. But, the more they move in this direction the more seriously they shall deplete their capacity to attract and centralise that which makes them tick: fresh, untainted, plentiful information from people that have not yet been co-opted.

None of this is new. In his *The Prince*, Niccolo Machiavelli, an early exemplar amongst the advisers to the powers-that-be, advised his Prince never to allow the *popolo* a glimpse of what evils were brewing inside the black boxes of his time. His was, admittedly, a more innocent time when it was still excusable to think that centralised power and information would smoothen humanity's passage to the good society. Tragically, the tide has gone out on such optimism.

State-controlled centralisation got its comeuppance with communism's collapse in 1991, a turn of events that saw the multiplication and reinforcement of the 'other' side's black boxes, with the Crash of 2008 being the natural conclusion of such hubris. Today, amidst the pessimism of our post-2008, to quote Slavoj Zizek, "we face the

shameless cynicism of a global order whose agents only imagine that they believe in their ideas of democracy, human rights and so on. Through actions like the WikiLeaks disclosures, the shame – our shame for tolerating such power over us – is made more shameful by being publicised."

Danae Stratou's installation goes one step beyond shaming and exposing. It turns the black boxes into art objects that simultaneously encapsulate our angst and hopes, our helplessness and our capacities, our inhuman constraints and human capabilities. Her opened boxes act as a subversive incitement not only to counter our fears and the powers-that-be at once but, additionally, to fashion ideas of new forms of shared power and prosperity.

Yanis Varoufakis
Athens
7 June 2018

---

¹ Thus it happens in matters of state; for knowing afar off (which it is only given a prudent man to do) the evils that are brewing, they are easily cured. But when, for want of such knowledge, they are allowed to grow until everyone can recognize them, there is no longer any remedy to be found. (The Prince, Niccolò Machiavelli [1469-1527])

² In 2007, when the Wikileaks servers were about to kick in, Julian Assange put the same thought factlessly but succinctly: "We're going to fuck them all. We're going to crack the world open and let it flower into something new.))

IT'S TIME TO OPEN THE BLACK BOXES! is an ongoing participatory art project initiated by artist Danae Stratou. Living in Europe in this time of multiple crises, it is all too easy to fall into a state of fear-induced paralysis. This art project is a reaction to such a prospect. Danae Stratou invites us to actively participate in the project by contributing one word. By joining our 'voices', the project intends to activate a dialogue that constitutes a collective response to our multifaceted predicament. By opening the 'Black Boxes' we symbolically bring to light the words that reflect what threatens us most, or that which we are desperately eager to preserve.

The project was inaugurated in Athens, Greece, (2012). It has since travelled to Krems, Austria, (2016) and Paris, France, (2017) and has now reached Pollença, on the Spanish island of Majorca (2018). The open call cycle is reactivated each time the project travels to a new city for a period of 1-3 months prior to each exhibition. Local communities are invited to take part via the website, a wide range

of social media and also local conventional media. As a result, each time the Black Boxes are opened in a different city, they reveal local concerns, hopes and fears in a manner that also binds the various cities together.

The installation comprises 100 black boxes designed by the artist. They are geometrically positioned on the floor. On entering the exhibition space, viewers are confronted by a mixture of beeping sounds. As they approach and walk around the installation it becomes apparent that screens inside the boxes are displaying words and numbers. Each word appears for a few seconds before being replaced by either a count-down or a count-up. As the numbers race down toward zero or up to a specifically chosen limit, (always related to the meaning of the word), their pace, style and accompanying sounds resemble a ticking bomb. When the count-down, or count-up, reaches its climax, each box emits the sound of either an explosion or a flat-line. The combination of words, sounds and numbers is designed

to create a sense of tension, crisis, alarm, thereby intensifying the sense of urgency.

The project explores the space between art, democracy and political action by focusing on how society responds directly (without parliamentary representation) to issues that affect it, through the medium of art.

AFFECTION	FORESTS	PLASTICS
AIR	FREEDOM	POST TRUTH
ALTRUISM	FUTURE	POWER
AMBITION	GENEROSITY	PURITY
ANIMALS	GLOBALIZATION	RECOGNITION
BALANCE	HATE	REFLECTION
BEAUTY	HOPE	REFUGEES
BEGINNING	HUMANITY	REPRESSION
BORDERS	IGNORANCE	RESILIENCE
CALM	IMMOBILITY	RESPECT
CAPITALISM	IMPOTENCE	SENSIBILITY
CENSORSHIP	IMPUNITY	SHAME
CHANGE	INCLUSIVENESS	SOLIDARITY
CHILDHOOD	INDEPENDENCE	SOUL
CLIMATE CHANGE	INDIFFERENCE	SPANISHNESS
COMPASSION	INDIVIDUALISM	SPIRIT
CONFIDENCE	INSECURITY	STATE
CORRUPTION	INTEGRITY	STUPIDITY
DAGGER	INTOLERANCE	TIME
DEMOCRACY	INVOLUTION	TOGETHER
DIGITAL	ISLAND	TRANSPARENCY
DIGNITY	JUSTICE	UNCERTAINTY
EDUCATION	LAUGHTER	UNCONSCIOUSNESS
EGO	LIES	UNDERSTANDING
EMPATHY	LIGHT	VALUES
ENVIROMENT	LONELINESS	VILLAGE
ENVY	LOVE	VISION
FAILURE	MAGIC	VULNERABILITY
FALSEHOOD	MANIPULATION	WAR
FAMILY	MEMORY	WATER
FANATICISM	MONEY	XENOPHOBIA
FASCISM	MORAL	YELLOW
FEAR	NATIONALISM	
FLOW	OCEAN	

